

LMD

LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET

Høringsnotat

---

29. september 2008

**Forslag til samlet forskrift om pristilskudd i
landbrukssektoren samt forskrift om
formidling av slike tilskudd**

Innhold

INNHold	3
1 INNLEDNING	5
2 FORSLAGETS HOVEDTREKK	5
2.1 BAKGRUNN	5
2.2 FORSKRIFT OM PRISTILSKUDD I LANDBRUKSSEKTOREN	6
2.3 FORSKRIFT OM FORMIDLING AV PRISTILSKUDD TIL LANDBRUKSSEKTOREN	7
2.4 FORSKRIFT OM PRISUTJEVNINGSBELØP PÅ KRAFTFÔR OG RÅVARER TIL KRAFTFÔR	7
2.5 TILSKUDDSDORDNINGER OMFATTET AV UTKASTENE	8
3 OVERSIKT OVER GJELDENE RETT	9
3.1 INNLEDNING	9
3.2 FORMÅL	9
3.3 UTMÅLINGSREGLER	9
3.4 ADMINISTRASJON.....	10
3.5 TILSKUDDSMOTTAKERE.....	10
3.5.1 <i>Produsenter</i>	10
3.5.2 <i>Omsetningsledd</i>	11
3.5.3 <i>Både produsenter og omsetningsledd</i>	11
3.6 GODKJENNING AV OMSETNINGSLEDD SOM TILSKUDDSFORMIDLER.....	11
3.6.1 <i>Innledning</i>	11
3.6.2 <i>Forskriftsbestemmelser om godkjenning</i>	11
3.6.3 <i>Godkjenningskrav nedfelt i forvaltningspraksis</i>	12
3.7 NÆRMERE OM DE ULIKE PRISTILSKUDDSDORDNINGENE	12
3.7.1 <i>Innledning</i>	12
3.7.2 <i>Grunn- og distriktstilskudd til slakt</i>	13
3.7.3 <i>Fraktilskudd for slakt</i>	14
3.7.4 <i>Tilskudd til norsk ull</i>	14
3.7.5 <i>Grunn- og distriktstilskudd til melk</i>	15
3.7.6 <i>Distriktstilskudd til egg</i>	16
3.7.7 <i>Fraktilskudd for egg</i>	16
3.7.8 <i>Prisnedskrivningstilskudd til korn og matkornstilskudd</i>	17
3.7.9 <i>Fraktilskudd for korn</i>	18
3.8 REAKSJONER	18
3.9 DISPENSASJON	19
4 FORSLAG TIL SAMLET FORSKRIFT OM PRISTILSKUDD	20
4.1 INNLEDNING	20
4.2 HOVEDPRINSIPPER FOR PLASSERING AV REGLENE.....	20
4.3 OVERSIKT OVER DE VIKTIGSTE MATERIELLE ENDRINGENE I FORSLAGET	21
4.4 FORMÅL	22
4.5 GENERELLE VILKÅR FOR PRISTILSKUDD.....	22
4.5.1 <i>Innledning</i>	22

4.5.2	<i>Kretsen av tilskuddsberettigede</i>	23
4.5.3	<i>Krav til produksjon og håndtering av jordbruksvarer</i>	24
4.5.4	<i>Krav til varen</i>	25
4.5.5	<i>"Kan-regel" for alle tilskudd</i>	26
4.6	PRISTILSKUDD TIL EGG	27
4.6.1	<i>Innledning</i>	27
4.6.2	<i>Oppheving av kvalitetskrav</i>	27
4.6.3	<i>Endring av størrelseskravet</i>	27
4.7	PRISTILSKUDD TIL SLAKT	28
4.7.1	<i>Innledning</i>	28
4.7.2	<i>Endring av karenstidsbestemmelsene for kalv</i>	29
4.7.3	<i>Endring av vilkår for utmåling av distriktstilskudd slakt Nord-Norge</i>	29
4.8	PRISTILSKUDD TIL MELK	30
4.9	PRISTILSKUDD TIL ULL	31
4.9.1	<i>Innledning</i>	31
4.9.2	<i>Oppheving av ullåret mv.</i>	31
4.10	PRISTILSKUDD TIL KORN	32
4.11	BEREGNING AV TILSKUDD	33
4.12	SØKNAD, RAPPORTERING OG UTBETALING	34
4.13	OPPLYSNINGSPLIKT OG KONTROLL	35
4.14	REAKSJONER	37
4.14.1	<i>Innledning</i>	37
4.14.2	<i>Retting av feilutbetalinger</i>	37
4.14.3	<i>Avkorting ved feilopplysninger</i>	38
4.14.4	<i>Tilbakeholdelse og avkorting ved overtredelse av regelverk</i>	39
4.14.5	<i>Innkrevning</i>	41
4.15	ADMINISTRASJON, DISPENSASJON OG KLAGE	42
5	FORSLAG TIL FORSKIFT OM FORMIDLING AV PRISTILSKUDD	43
5.1	INNLEDNING	43
5.2	FORMÅL OG VIRKEOMRÅDE	43
5.3	GRUNNVILKÅR	44
5.3.1	<i>Innledning</i>	44
5.3.2	<i>Krav om nødvendige tillatelser og registreringer</i>	45
5.3.3	<i>Krav til produksjonsapparat</i>	46
5.3.4	<i>Krav til synliggjøring av tilskuddet mv.</i>	47
5.3.5	<i>Krav til rapportering</i>	48
5.4	TILSKUDDSFORMIDLING OG A KONTO-UTBETALINGER	48
5.5	OPPLYSNINGSPLIKT OG KONTROLL	50
5.6	REAKSJONER	51
5.7	ADMINISTRASJON, DISPENSASJON OG KLAGE	51
6	FORSLAG TIL FORSKRIFT OM PRISUTJEVNINGSBELØP PÅ KRAFTFÔR	52
7	IKRAFTTREDELSE OG ENDRING AV ANDRE FORSKRIFTER	52
8	ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSER	53

1 INNLEDNING

Landbruks- og matdepartementet har sett et behov for en revisjon av regelverket for pristilskuddene i jordbruket. Departementets forslag innebærer utkast til to nye forskrifter på området for pristilskudd: forskrift om pristilskudd i landbrukssektoren (pristilskuddsforskriften) og forskrift om formidling av pristilskudd i landbrukssektoren (formidlingsforskriften). Som en konsekvens av forslaget vil gjeldende regler om utmåling av tilskudd rendyrkes som bestemmelser som bare skal fremgå av jordbruksavtalen. En annen konsekvens av forslaget er at det må vedtas en egen forskrift om prisutjevningsbeløp på kraftfôr og råvarer til kraftfôr - uten at det er tilsiktet noen realitetsendringer i bestemmelser som omhandler dette temaet.

2 FORSLAGETS HOVEDTREKK

2.1 Bakgrunn

For pristilskuddene under jordbruksavtalen blir avtalepartene enige om tilskuddssatser per levert enhet vare (per liter melk, kg kjøtt mm.). Satsene holdes fast uavhengig av variasjoner i samlet volum av tilskuddsberettiget vare. Stortingets bevilgning til pristilskuddsordningene vil derfor kunne variere som følge av variasjoner i volumene under de enkelte ordningene.

De gjeldende forskriftene for pristilskudd er ulikartede i sin oppbygning. Videre inneholder de mye av den samme informasjonen. I regelverket ligger det derfor et betydelig forenklingspotensiale, både på det tekniske og juridiske plan. Departementet har søkt å oppnå et mer helhetlig og brukervennlig regelverk ved blant annet å samle regler som naturlig hører sammen, unngå dobbeltbehandling, etablere et entydig begrepsapparat og rendyrke juridiske fremstillinger. Regelverket vil i større grad enn før bli supplert med utdyping i rundskriv og annet veiledningsmateriell.

Dagens forskrifter regulerer i varierende grad forholdet til tilskuddsformidler. I samsvar med krav fra Riksrevisjonen ønsker departementet en økt formalisering og kodifisering¹ av forholdet til omsetningsleddene, der disse opptrer som formidlere av pristilskudd til produsentene på vegne av staten. Dette foreslås gjennomført ved egen forskrift om pristilskuddsformidling.

For kornsektorens del inneholder utkastet til ny samleforskrift for pristilskuddene både fraktordningene og ordningene knyttet til prisnedskrivningstilskudd og matkorntilskudd. Prisutjevningsbeløpet på kraftfôr er derimot en avgiftsordning, og inngår derfor ikke i utkastet til samleforskrift. Her er det i stedet utformet et eget forskriftsutkast om prisutjevningsbeløp på kraftfôr og råvarer til kraftfôr.

Nedenfor følger en kort presentasjon av de tre forskriftsutkastene.

2.2 Forskrift om pristilskudd i landbrukssektoren

Utkast til ny samlet forskrift om pristilskudd i landbrukssektoren er en sammenslåing av flere gjeldende forskrifter for ordninger som i dag defineres som pristilskudd, dvs. distriktstilskudd, grunntilskudd, frakttilskudd, prisnedskrivningstilskudd, matkorntilskudd og tilskudd til norsk ull.

Forslaget til sammenslåingen av de gjeldende forskriftene er ment å imøtekomme et behov for en retts teknisk revisjon av regelverket for pristilskudd, samt å styrke de rettssikkerhetsmessige aspektene. De gjeldende forskriftene for pristilskuddsordningene inneholder i dag mye av den samme informasjonen, herunder regler om kontroll, reaksjoner ved regelverksbrudd, dispensasjon og klage. Gjennom en sammenslåing av forskriftene ønsker man å oppnå en rasjonalisering ved at relevante bestemmelser for alle de omfattede ordningene samles. Videre er det lagt vekt på at mye av den informasjonen som fremgår i de gjeldende forskriftene er av en typisk veiledende karakter eller gjentakelse av bestemmelser i jordbruksavtalen. Slik informasjon er unødvendig å forskriftsfeste.

Begrepet "pristilskudd" omfatter både utmålingsregler og vilkår for utbetaling av tilskudd etter jordbruksavtalen, jf. lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 18. Forslaget innebærer en reddyking av prinsippet om at utmålingsregler i størst mulig grad skal fremgå av jordbruksavtalen, mens vilkår for tilskudd skal fremgå av forskriften. Selve forskriftsutkastet omhandler derfor kun det felles overordnede formålet for pristilskuddene, samt vilkårsreglene og sentrale administrative bestemmelser for utbetaling av tilskudd. Slike regler vil i mindre grad være gjenstand for endringer enn for eksempel utmålingsreglene, som normalt justeres årlig i jordbruksoppgjøret.

---

¹ Gjøre forvaltningspraksis om til forskriftsfestede rettsregler.

Forskriftsutkastet forutsetter således at utmålingsreglene for pristilskuddene, herunder satser, definisjoner og soner, fastsettes som en del av jordbruksavtalen eller i medhold av denne. Som en illustrasjon av hvordan dette er tenkt gjennomført har departementet laget et utkast til endringer i jordbruksavtalen der alle utmålingsreglene er inntatt, se vedlegg 4 til dette høringsbrevet.

Forslaget forutsetter videre at formålene for de enkelte tilskuddsordninger, som i dag fremgår av de ulike enkeltforskriftene, fastsettes gjennom Landbruks- og matdepartementets budsjettproposisjon, slik at de også presenteres for Stortinget. Dette er i samsvar med den modell som blant annet er valgt for produksjonstilskuddene i jordbruket. For en rekke av pristilskuddene er dette prinsippet allerede gjennomført.

Utkastet til ny samleforskrift bygger også på en forutsetning om at det utarbeides rundskriv til utfylling og fortolkning av de enkelte pristilskuddsordningene. I tillegg forutsetter forslaget at regler av mer veiledende karakter, som for eksempel regler om søknadsprosedyre, rapporteringsrutiner og utbetalingsregler, i sin helhet fremgår av rundskrivene. Det legges opp til at brukerne av de ulike ordningene skal kunne finne alle relevante regler på ett sted.

Det er vektlagt å gjøre forskriftens bestemmelser generelle uten realitetsendringer av betydning. På noen punkter har man likevel sett behov for å foreta endringer som også går på realitetene i dagens forskrifter. Dette vil bli særlig kommentert under presentasjonen av departementets forslag nedenfor.

2.3 Forskrift om formidling av pristilskudd til landbrukssektoren

Utkastet til ny forskrift om formidling av pristilskudd til landbrukssektoren har som målsetning å formalisere og kodifisere forholdet til de omsetningsledd som formidler pristilskudd til produsentene. Som omsetningsledd regnes foretak som i hovedsak kjøper jordbruksvarer fra produsent for videre bearbeiding eller salg. Forskriften skal sikre at utbetaling av pristilskudd gjennom omsetningsledd skjer på en forsvarlig måte i samsvar med økonomireglementet for staten. Forslaget er en konsekvens av de endringene i jordlova § 18 som ble foretatt ved lov nr. 68/2006, jf. Ot.prp. nr. 75 (2005-2006).

Dagens ordning med utbetaling av pristilskudd gjennom omsetningsleddene sammen med oppgjøret for vare, fungerer godt i praksis. Det tas derfor sikte på å videreføre gjeldende rett på de fleste punkter.

2.4 Forskrift om prisutjevningsbeløp på kraftfôr og råvarer til kraftfôr

Utkastet til forskrift om prisutjevningsbeløp på kraftfôr og råvarer til kraftfôr er i all hovedsak en videreføring av de aktuelle bestemmelser i forskrift om prisnedskrivings-

tilskudd, matkorntilskudd og prisutjevningsbeløp på kraftfôr under markedsordningen for korn. Det er ikke foreslått realitetsendringer i bestemmelsen om prisutjevningsbeløp. De generelle bestemmelsene er forenklet noe.

2.5 Tilskuddsordninger omfattet av utkastene

Forslaget til forskrift om pristilskudd i landbrukssektoren samt forskrift om formidling av slike tilskudd, inkluderer følgende av dagens pristilskuddsforskrifter:

- forskrift 11. desember 2002 nr. 1591 om distriktstilskudd til eggproduksjon
- forskrift 29. februar 2000 nr. 204 om distriktstilskudd for fjørfeslakt
- forskrift 29. september 1998 nr. 986 om tilskudd til kjøttproduksjon
- forskrift 26. august 1999 nr. 965 om tilskott til mjølkeproduksjon
- forskrift 12. juni 1997 nr. 599 om tilskott til norsk ull
- forskrift 26. november 1998 nr. 1092 om frakttilskudd for egg og krav til godkjenning av eggpakkerier
- forskrift 8. januar 1998 nr. 16 om frakttilskott på slakt
- forskrift 23. mai 2001 nr. 548 om frakttilskuddsordninger for korn og kraftfôr under markedsordningen for korn
- forskrift 8. juli 2004 nr. 1122 om prisnedskrivningstilskudd, matkorntilskudd og prisutjevningsbeløp på kraftfôr under markedsordningen for korn

Etter jordbruksavtalen pkt. 5.9 regnes prisnedskrivningstilskudd potetsprit som et pristilskudd. I jordbruksavtalen 2008-2009 fremgår det at avtalepartene ble enige om at avrensavtalen mellom Statens landbruksforvaltning og HOFF Norske Potetindustrier utløper 30. juni 2009, og erstattes av en mindre omfattende avrensordning som hjemles i en ny forskrift for prisnedskrivningstilskudd for potetsprit. Departementet arbeider med utformingen av en slik forskrift, og den forventes sendt på høring medio oktober 2008. Etter gjennomføringen av høringen vil departementet vurdere om det er hensiktsmessig å inkorporere denne forskriften i forskrift om pristilskudd i landbrukssektoren. Det legges til grunn at en slik forskriftteknisk revisjon ikke i seg selv vil medføre endringer av betydning, utover det som ligger i de ulike forskriftsutkastene som sendes på høring.

I forskrift 22. mars 2002 nr. 283 om produksjonstilskudd i jordbruket (produksjonstilskuddsforskriften) § 6 reguleres distrikts- og kvalitetstilskudd til grøntproduksjon for norskprodusert frukt, bær og veksthusgrønnsaker samt salat på friland. Distrikts- og kvalitetstilskudd til grøntproduksjon er i prinsippet også et pristilskudd, men forvaltes sammen med produksjonstilskuddene. Årsaken til dette er i hovedsak at mye av grøntomsetningen skjer gjennom direkte salg. Det er derfor vanskelig å benytte den generelle modellen for formidling av pristilskuddene. I samsvar med hensynet til brukervennlighet og effektiv forvaltning er derfor søknad om distrikts- og kvalitetstilskudd til grøntproduksjon inkorporert i produksjonstilskuddsordningen. Det er for øvrig et grunnvilkår for å motta tilskudd at tilskuddsmottaker oppfyller vilkårene for å

kunne motta produksjonstilskudd i forskriftens § 3. Departementets finner det hensiktsmessig å videreføre denne ordningen.

3 OVERSIKT OVER GJELDENE RETT

3.1 Innledning

Som nevnt ovenfor, er gjeldende pristilskuddsforskrifter av ulik oppbygning og innhold. I det følgende vil det bli gitt en samlet fremstilling av hovedlinjene i dagens tilskuddsordninger.

3.2 Formål

Pristilskudd er et landbrukspolitisk virkemiddel som har primærprodusentene, og i visse tilfeller omsetningsleddene, som målgruppe. Formålet med tilskuddsordningene er blant annet å stimulere til stabil matproduksjon, samt bosetting og sysselsetting i distriktene. Tilskuddene skal bidra til en inntekts- og produksjonsutvikling, som ikke i tilstrekkelig grad kan sikres gjennom markedsprisuttak. Tilskuddsordningene skal også medvirke til rimeligere produkter til forbruker, og for enkelte varer er formålet å stimulere til bedre kvalitet. Distriktstilskuddene har som formål å jevne ut ulikhetene i lønnsomheten i produksjonen relatert til geografisk plassering. Det generelle formålet med frakttilskuddsordningene er å utjevne fraktkostnadene og effektivisere innfrakten.

3.3 Utmålingsregler

Pristilskudd ytes i form av distriktstilskudd, grunntilskudd, matkorntilskudd, prisnedskrivningstilskudd og tilskudd til frakt. Pristilskuddene er kvantumstilskudd. Med dette menes at det ytes tilskudd etter det kvantum som blir levert/fraktet/dokumentert omsatt.

Tilskuddssatsene fastsettes hovedsakelig i forbindelse med jordbruksoppgjøret, men også av Statens landbruksforvaltning innenfor rammen av bevilget beløp i medhold av oppgjøret. I enkelte pristilskuddsforskrifter er satsene inkorporert i forskriftsteksten. Dette gjelder for eksempel noen av frakttilskuddene for korn og kraftfôr som er hjemlet i forskrift om frakttilskuddsordninger for korn og kraftfôr under markedsordningen for korn.

Distriktstilskuddene er geografisk differensiert. Dette betyr at tilskuddet ytes i samsvar med en soneinndeling fastsatt av avtalepartene i jordbruksoppgjøret. Noen av tilskuddene ytes bare i deler av landet. Distriktstilskudd til eggproduksjon gis for eksempel bare til

produsenter på Vestlandet, i Trønderlagsfylkene og i Nord-Norge. Det presiseres at soneinndelingen i de ulike distriktstilskuddsordningene kan være forskjellige.

Enkelte av pristilskuddene er også kvalitets- og klassesdifferensiert, hvilket betyr at pristilskuddet blir fordelt på bakgrunn av kvaliteten på varen. Ett eksempel på dette er tilskudd til ull.

3.4 Administrasjon

Pristilskuddene forvaltes av Statens landbruksforvaltning, som derfor også kan gi nærmere retningslinjer for praktiseringen av de ulike ordningene. I denne forbindelse er det utarbeidet rundskriv for disse ordningene. Landbruks- og matdepartementet er klageinstans for Statens landbruksforvaltnings vedtak.

Omsetningsleddene har også en rolle når det gjelder formidlingen av tilskuddene, se nærmere nedenfor. Som omsetningsledd regnes foretak som kjøper jordbruksvarer fra produsent for videre bearbeiding eller salg, samt foretak som tilvirker mel og andre cerealprodukter eller kraftfôr.

3.5 Tilskuddsmottakere

3.5.1 Produsenter

Mottakere av de fleste pristilskuddene (rettighetssubjektene) er produsenter, som driver tilskuddsberettiget produksjon. Utbetaling av midlene til produsenter skjer som hovedregel via omsetningsledd, sammen med oppgjør for det leverte produktet. Omsetningsleddene opptrer da som tilskuddsformidler på vegne av Statens landbruksforvaltning, som innehar den formelle vedtakskompetansen. Dette er ansett som en effektiv tilskuddsforvaltning med lave transaksjonskostnader.

Unntak fra dette utgangspunktet er gjort for tilskudd til lokalforedlere av melkeprodukter og direkte salg av egg, der tilskudd utbetales direkte etter søknad til Statens landbruksforvaltning.

Produsenter som leverer et tilskuddsberettiget produkt til et omsetningsledd, er etter nærmere vilkår berettiget tilskudd etter fastsatte satser. Tilskuddsformidler foretar ingen skjønnsmessig vurdering av om tilskudd skal utbetales. Satsene er spesifisert på avregningen fra omsetningsleddet til produsenten. Det foreligger ingen formell søknad om tilskudd fra tilskuddsmottaker. Retten til tilskudd følger automatisk av leveransen av produktet. Det er heller ingen krav om minimumsomsetning, registrering i merverdiavgiftsmanntallet eller lignende for produsenter som skal motta pristilskudd. Dette betyr at det også betales ut tilskudd til produsenter som ikke er registrert som

foretak i Enhetsregisteret, såkalte "uregistrerte foretak". Dette dreier seg i realiteten om personer som driver en så liten produksjon at det ikke er hensiktsmessig å registrere foretaket i Enhetsregisteret.

3.5.2 Omsetningsledd

Omsetningsleddene er tilskuddsmottakere for følgende tilskudd: fraktilskudd for egg, fraktilskudd for slakt, matkorntilskudd og prisnedskrivning på korn. Utbetaling av disse tilskuddene skjer direkte fra Statens landbruksforvaltning i henhold til innrapportert mengde.

3.5.3 Både produsenter og omsetningsledd

Noen av pristilskuddene ytes dels til produsent og dels til omsetningsleddet. Dette gjelder for eksempel tilskudd til norsk ull og fraktilskudd for korn.

3.6 Godkjenning av omsetningsledd som tilskuddsformidler

3.6.1 Innledning

De ulike pristilskuddsordningene har i dag svært ulikeartet praksis når det gjelder hva som kreves før et omsetningsledd får ta del i tilskuddsformidlingen til den enkelte produsent. To av ordningene har forskriftsfestede godkjenningsordninger for omsetningsledd. Dette gjelder tilskudd til norsk ull og distriktstilskudd til eggproduksjon. For andre ordninger har Statens landbruksforvaltning gjennom egen praksis nedfelt visse krav som må være oppfylt før omsetningsleddet kan opptre som tilskuddsformidler.

3.6.2 Forskriftsbestemmelser om godkjenning

For å få delta i tilskuddsformidlingen for norsk ull, må ullstasjonen være godkjent av Statens landbruksforvaltning, jf. forskrift om tilskott til norsk ull § 4. Det settes her detaljerte krav til driften av ullstasjonen, som må være oppfylt før godkjenning kan gis. Etter forskriften kreves det blant annet minst én godkjent klassifisør av ull ved ullstasjonen, og at det i ullstasjonens lokale må være minst én ullpresse samt tilfredsstillende vekter for ullomsetning. Videre må ullstasjonen klassifisere all ull i samsvar med de fastsatte ullklasser, og de ulike ullkvalitetene må holdes atskilt på lager.

Av forskrift om distriktstilskudd til eggproduksjon fremgår det at det kun ytes distriktstilskudd til egg som omsettes gjennom godkjent eggpakkeri, jf. § 3. I dette ligger en forutsetning om at det bare er godkjente eggpakkeri som kan opptre som tilskuddsformidler på vegne av Statens landbruksforvaltning. Bestemmelser om slik godkjenning fremgår av forskrift om fraktilskudd for egg og krav til godkjenning av eggpakkerier § 2. Her kreves det at eggpakkeriet må tilfredsstillende de offentlige kvalitetsforskrifter som gjelder behandling av næringsmidler og at virksomheten er av en

viss størrelse. Pakkeriet må ha skriftlig kontraktmessig avtale om løpende mottak av egg fra minst 20 produsenter utenom eventuelle produsentenheter tilknyttet egen virksomhet. Hver produsent må ha en årlig leveranse på minst 500 kg, og samlet mottak fra produsentene pr. år må være på minst 50 tonn egg. Pakkeriet må også være i stand til å drive regulær engrosforretning og til å utføre alle de funksjoner som vanligvis tillegges en egggrossist. I tillegg kreves det at pakkeriet har en tilfredsstillende lysemaskin som kan sikre at egg som frembys i forbrukeremballasje oppfyller detaljerte kvalitetskrav i henhold til forskriften. Statens landbruksforvaltning kan etter nærmere søknad gi en midlertidig dispensasjon fra størrelseskravene for godkjenning. Slike midlertidige dispensasjoner har blitt gitt til en rekke foretak.

3.6.3 Godkjenningskrav nedfelt i forvaltningspraksis

For noen av tilskuddsordningene har Statens landbruksforvaltning gjennom egen praksis nedfelt krav om godkjenning av omsetningsleddene som skal formidle tilskudd. Dersom produsenten oppfylder vilkårene for å motta tilskudd, kan omsetningsleddet videreformidle tilskudd på vegne av staten i samsvar med bestemte krav som er nedfelt i forvaltningspraksis. Dette gjelder blant annet for noen av frakttilskuddsordningene for korn og kraftfôr, samt grunntilskudd og distriktstilskudd for melk.

For grunntilskudd og distriktstilskudd kjøtt samt distriktstilskudd fjørfeslakt, som alle utbetales gjennom slakteri, har det gjennom forvaltningspraksis utviklet seg en godkjenningsordning. Alle nye slakterier som henvender seg til Statens landbruksforvaltning får tilsendt et standardbrev med informasjon om de tilskudds- og avgiftsordninger som gjelder. Her gis også praktisk veiledning knyttet til søknad om grunntilskudd og distriktstilskudd, samt innrapporteringsrutiner for slaktedata. Nye slakterier får tildelt slakterinumner som skal benyttes ved innrapporteringen. Før første innrapportering skal nødvendig informasjon for å identifisere slakteriet sendes inn, samt kopi av godkjenning fra Mattilsynet. Når denne informasjonen er mottatt, får slakteriet opptre som tilskuddsformidler.

3.7 Nærmere om de ulike pristilskuddsordningene

3.7.1 Innledning

Utbetalinger av pristilskudd skjer via et omsetningsledd (tilskuddsformidler) eller direkte til tilskuddsmottaker etter søknad til Statens landbruksforvaltning. De enkelte forskriftene inneholder imidlertid visse grunnvilkår som må være oppfylt før pristilskuddene kan utbetales.

Utbetalinger av pristilskudd er underlagt en omfattende kontroll. Omsetningsleddene som tar del i tilskuddsformidlingen, har rapporteringsplikt til Statens landbruksforvaltning. Rapporteringsrutinene varierer fra ordning til ordning. På bakgrunn av omsetnings-

leddenes innrapportering foretas et månedlig oppgjør mellom omsetningsleddet og Statens landbruksforvaltning, der utbetalt tilskudd til produsent refunderes.

Det vil nedenfor bli gitt en kort beskrivelse av de ulike pristilskuddsordningene som inngår i utkastet til ny samlet forskrift for pristilskudd, samt de grunnvilkår som gjelder for de ulike tilskuddene. Videre vil det bli gitt en oversikt over rutinene for innrapportering, kontroll og utbetaling for de ulike ordningene.

3.7.2 *Grunn- og distriktstilskudd til slakt*

Etter forskrift om tilskudd til kjøttproduksjon kan det innvilges grunntilskudd og distrikts-tilskudd til produsent som driver kjøttproduksjon. Tilskuddet ytes for slakt av bestemte dyreslag levert til godkjent slakteri. Hvilke dyreslag som er tilskuddsberettigede, samt satser for grunntilskudd kjøtt og distriktstilskudd kjøtt, blir fastsatt i jordbruksoppgjøret. Oversikt over sonene for distriktstilskudd følger som vedlegg til forskriften.

I samsvar med forskrift om distriktstilskudd for fjørfeslakt skal det innvilges distrikts-tilskudd til fjørfeslakt til alle som leverer slakt av kylling og kalkun, som er produsert i fylkene Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. Satsen blir fastsatt i jordbruksoppgjøret. Distriktstilskuddet utbetales til fjørfeslakt levert til godkjent slakteri. Fjørfeslakteriene utbetaler tilskuddet til produsentene sammen med oppgjøret for leveransene.

Grunn- og distriktstilskudd kjøtt, samt distriktstilskudd fjørfekjøtt, blir utbetalt fra slakteri til produsentene sammen med oppgjøret for slaktet. Slakteriet innrapporterer foregående måneds slaktemengde til Statens landbruksforvaltning gjennom fagsystemet² Leveranseregisteret for slakt. På bakgrunn av dette foretas et månedlig oppgjør mellom slakteri og Statens landbruksforvaltning, der tilskuddet fratrukket de avgifter produsenten/slakteriet er ansvarlig for (eksempelvis omsetningsavgift³ og forskningsavgift⁴), utbetales. Statens landbruksforvaltning ber om at slaktedata for hver måned sendes inn elektronisk via Leveranseregisteret for slakt, og kontrollerer at beregningen stemmer med den manuelle oppgaven slakteriet sender inn. Når grunnlagsdata og beregning er på plass og godkjent, gjennomføres utbetaling.

Kvalitetssikring og kontroll av innsendte slaktedata med påfølgende utbetaling fra Statens landbruksforvaltning, kan ta opp til én måned. Sammen med den tiden slakteriet har til innsending av grunnlagsdata, ligger det således et etterslep i systemet på ca to måneder mellom utbetaling til produsent og refusjon fra Statens landbruksforvaltning. For å redusere slakterienes likviditetsbelastning i denne perioden kan Statens landbruksforvaltning utbetale tilskuddsmidlene a konto.⁵ Beregning av a konto-beløpet tar utgangspunkt i

---

² Datasystem som håndterer tilskudds- og avgiftsforvaltning innenfor den enkelte sektor.

³ Jf. lov av 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror.

⁴ Jf. lov av 26. juni 1970 nr. 74 om forskningsavgift på landbruksprodukter.

⁵ Midlertidig forskuttet oppgjør i et løpende mellomværende.

tilsvarende slakteperiode året før, korrigert for nye tilskudds- og avgiftssatser, prognose og eventuelt andre kjente forhold. Når det gjelder fjørfeslakt, overstiger avgiftene som regel tilskuddene, slik at det sjelden eller aldri opereres med a konto for fjørfeslakterier.

3.7.3 *Frakttilskudd for slakt*

Forskrift om frakttilskudd på slakt regulerer tilskudd til innfrakt av slaktedyr til godkjent slakteri. De tidligere ordningene med mellomfrakttilskudd helt slakt og skåret vare, samt engrostilskudd, ble avvirket fra 1. januar 2007.

Størrelsen på innfrakttilskuddet avhenger dyreslag og av avstand fra produsent til slakteri. Det gis ikke tilskudd til frakt utover 150 km i Sør-Norge og 200 km i Nord-Norge. Tilskuddet utbetales til slakteriene.⁶

I jordbruksoppgjøret avsettes midler til ordningen. På grunnlag av størrelsen på disse, og prognosert volum for den relevante perioden, fastsettes én gjennomsnittlig fraktsats for hele landet. Statens landbruksforvaltning justerer gjennomsnittssatsen for det enkelte slakteri i henhold til denne.

Slakteriene søker Statens landbruksforvaltning direkte om frakttilskudd for slaktemengde pr. måned. Søknaden er inkorporert i søknads- og rapporteringssystemet for grunn- og distriktstilskudd. De fleste slakteriene innrapporterer slaktedata for frakttilskudd via Leveranseregisteret for slakt, mens noen mindre slakterier fortsatt leverer manuell oppgave til Statens landbruksforvaltning. Statens landbruksforvaltning foretar deretter utbetaling når grunnlagsdata og beregning er på plass og godkjent. Kvalitetssikring og kontroll av innsendte slaktedata med påfølgende utbetaling fra Statens landbruksforvaltning tar 3 - 4 uker avhengig av antallet mangler i oppgavene.

3.7.4 *Tilskudd til norsk ull*

Etter forskrift om tilskudd til norsk ull skal det innvilges pristilskudd til alle produsenter som leverer norsk ull. I jordbruksoppgjøret bevilges en gjennomsnittlig tilskuddsats pr. omsatt kg ull. Den gjennomsnittlige satsen blir differensiert ved at Statens landbruksforvaltning fastsetter satser for de ulike kvalitetene (ullklasser). Tilskuddet utbetales til produsent gjennom ullstasjonene, mens tilskudd til skinn blir utbetalt til produsenter gjennom slakteri. Videre går noe av bevilgningen til felles opplæring, kvalitets- og opplysningsarbeid.

De beste ullkvalitetene får en høyere tilskuddssats enn kvalitetene som har en lav verdi på markedet. I tråd med formålet med ordningen gjøres denne differensieringen for å bidra til økt kvalitet på norsk ull. Dersom sauene blir slaktet uklippet, får produsenten oppgjør for skinnen. For å være tilskuddsberettiget må pelsskinn og ulne skinn være av klasse I eller II, og ha ull som er minst 5 cm lang.

---

⁶ For nærmere informasjon om beregning av frakttilskudd slakt, se Statens landbruksforvaltnings hjemmesider.

Tilskudd til ull og skinn blir utbetalt fra ullstasjon/slakteri til produsent sammen med oppgjøret for ulla. Innrapporteringsrutiner og kontroll er de samme som for kjøtt. Etter hver avsluttet måned rapporterer ullstasjonene til Statens landbruksforvaltning antall kg ull pr. ullklasse. Rapporteringen skjer både skriftlig og elektronisk. Statens landbruksforvaltning kontrollerer skriftlig søknad mot de elektroniske avregningene, og refunderer tilskudd justert for a konto-utbetalinger.

Avregningspris til produsent er positiv for de ullkvaliteter som oppnår best pris på det internasjonale markedet, mens den er negativ for andre ullkvaliteter. I praksis betyr dette at deler av tilskuddet ikke videreformidles til produsenten, men benyttes av ullstasjonene for å dekke kostnadene til mottak, klipping og klassifisering av ulla.

For skinn foretar Statens landbruksforvaltning en manuell kontroll av tilskuddsutbetalingene og vilkåret om at skinn må være dokumentert omsatt videre fra slakteriet. Statens landbruksforvaltning ber om dokumentasjon fra slakteriene én gang hvert år, og kontrollerer deretter manuelt mot innkomne søknader gjennom året.

3.7.5 Grunn- og distriktstilskudd til melk

Etter forskrift om tilskudd til melkeproduksjon kan det innvilges grunn- og distriktstilskudd til ku- og geitemelk. Tilskuddet til melk ytes for melk som har vært levert til meieriselskap eller omsatt som foredlet produkt. Det kreves imidlertid at melken er produsert innenfor kvote eller produsert og foredlet med fritak for overproduksjonsavgift. Fra og med 1. juli 2002 har grunntilskuddet bare vært gitt for produksjon av geitemelk. Distriktstilskuddet ytes derimot både til ku- og geitemelk, men differensieres ut fra geografisk lokalisering av produksjonen. Tilskuddet formidles i all hovedsak gjennom meierier, men ved lokal foredling ytes tilskuddet direkte til produsent etter søknad til Statens landbruksforvaltning.

Meieriselskapene innrapporterer månedlig hvor mye som er utbetalt i tilskudd. Selskapene ytes rutinemessige a konto-beløp til dekning av tilskuddsutbetalingene. Av månedsoppgaven fremgår det hva meieriselskapet har fått utbetalt i a konto-beløp fra Statens landbruksforvaltning for foregående måned, og hva som var faktisk berettiget samme måned. Det fremgår også hva meieriselskapet er berettiget å motta i a konto-overføring for kommende måned. Differansen mellom forrige måneds a konto og neste måneds a konto legges til / trekkes fra, og utbetales sammen med faktisk berettiget beløp. Månedsoppgavene behandles som en anmodning om tilskuddsutbetaling. Håndteringen av oppgavene skjer i dag manuelt hos Statens landbruksforvaltning.

Meieriselskapene skal halvårlig rapportere forventet tilskuddsberettiget kvantum. Prognosene skal gi en oversikt over behov for midler kommende halvår, samtidig som det skal fungere som en veiledning for beregning av fremtidig a konto-beløp.

Ved lokal foredling av melk kan melkeprodusentene tildeles grunntilskudd for geitemelk og distriktstilskudd for ku- og geitemelk. Lokal foredler kan på halvårlig eller årlig basis få

utbetalt tilskudd etter søknad direkte til Statens landbruksforvaltning. Grunnlaget for tilskuddet er rapporteringsskjema som leveres fra produsenten. I rapporteringsskjemaet oppgis mengde omsatt foredlet produkt. Ved hjelp av omregningsfaktorer kommer man frem til antall liter tilskuddsberettiget melk. Det er kun dokumentert omsatte produkter som er berettiget tilskudd. Omsatt produkt kan kontrolleres, og det er et krav at grunnlagsmateriale, det vil si regnskapsbilag, skal være tilgjengelige for ettersyn. Statens landbruksforvaltning gjennomfører stikkprøvekontroller for å kontrollere at vilkårene for å motta tilskudd er oppfylt, herunder at korrekt salgsmengde er rapportert.

3.7.6 *Distriktstilskudd til egg*

Etter forskrift om distriktstilskudd til eggproduksjon kan det innvilges tilskudd etter fastsatte satser til alle som leverer egg og som produseres i fylkene Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane og Hordaland. Satsen fastsettes i jordbruksoppjøret. Tilskuddssatsene er differensiert mellom Vestlandet, Trøndelag og Nord-Norge. Det ytes tilskudd til produsenter med omsetning av egg, både gjennom godkjente eggpakkerier og i form av direktesalg. Ved omsetning gjennom godkjente eggpakkeri utbetales tilskuddet til pakkeriet, som så videreformidler tilskuddet til produsentene. Ved direkte salg av egg fremsetter produsenten søknad om tilskudd til Statens landbruksforvaltning.

Eggpakkeriene sender inn månedlige oppgaver til Statens landbruksforvaltning over de kvanta egg som er avregnet i foregående måned. Innrapporteringen skjer gjennom fagsystemet EGGsys. Gjennom EGGsys fører forvaltningen kontroll med opplysningene som omsetningsleddene sender inn, og beregner relevante tilskudd og avgifter. Det opereres ikke med a-konto-utbetalinger innenfor denne tilskuddsordningen. Innen 1. desember hvert år må pakkeriene dessuten sende inn prognoser over forventet tilskuddsberettiget kvantum egg i det påfølgende år.

Ved såkalt direktesalg av egg (salg fra produsent som ikke går gjennom godkjent eggpakkeri) kan det søkes distriktstilskudd utbetalt direkte fra Statens landbruksforvaltning. For å finne frem til de som har hatt direkte omsetning, sender Statens landbruksforvaltning etter årets avslutning ut et brev til alle registrerte eggprodusenter med forespørsel om kvantum omsatte egg i foregående år. Eggprodusentene returnerer denne produsentoppgaven, som også anses som en søknad om distriktstilskudd. I EGGsys blir opplysninger fra søknad om produksjonstilskudd m.v. og leveranser til godkjente eggpakkeri sammenholdt maskinelt med produsentenes rapporterte direktesalg. Data fra EGGsys danner grunnlag for beregning av distrikts-tilskudd samt omsetnings-, forsknings- og matproduksjonsavgift. Dersom eggprodusenten ikke svarer på produsentbrevet fra Statens landbruksforvaltning, blir det foretatt en skjønnsmessig beregning av tilskudd og avgifter.

3.7.7 *Frakttilskudd for egg*

Etter forskrift om frakttilskudd for egg og krav til godkjenning av eggpakkerier kan det innvilges tilskudd til godkjent eggpakkeri for frakt av egg fra produsent til nærmeste

eggpakkeri. Frakttilskuddet ytes i alle fylker. Satsene fastsettes i jordbruksoppgjøret, mens sonene knyttet til kilometeravstand er gitt i forskriften. Forskriften inneholder i tillegg vilkår for å kunne godkjennes som eggpakkeri. Det er et vilkår om godkjenning for å være berettiget frakttilskudd.

Eggpakkeriene innrapporterer all innfrakt fra eggprodusent elektronisk i EGGsys. I systemet er hver produsent tildelt en sone basert på geografisk plassering og avstanden til nærmeste eggpakkeri. I tillegg beregnes relevante avgifter som trekkes fra i tilskuddsbeløpet. Grunnlagsdata fra EGGsys oversendes videre til Mattilsynet, som benytter dette ved fastsettelsen av matproduksjonsavgift.

3.7.8 Prisnedskrivningstilskudd til korn og matkorntilskudd

Med hjemmel i forskrift om prisnedskrivningstilskudd, matkorntilskudd og prisutjevningsbeløp på kraftfôr under markedsordningen for korn kan det gis matkorntilskudd og prisnedskrivningstilskudd til korn.

Prisnedskrivningstilskudd kan gis til registrerte foretak som kjøper norskprodusert korn (kornkjøper) fra produsent og enten videreselger det eller benytter kornet i kommersiell matmel- eller kraftfôrindustri. Det er en forutsetning for å motta tilskudd at kornet ikke nyttes i fiskefôr eller at korn, matmel eller kraftfôr eksporteres.

Matkorntilskuddet kan gis til registrerte foretak som anvender korn i tilvirkning av mel og andre cerealprodukter. Det er en forutsetning at melet eller cerealproduktet nyttes i mat beregnet til innenlands forbruk. Det gis ikke tilskudd til innenlandsk bearbeiding. Matkorntilskuddet kan videre gis til registrerte fiskeforedlingsforetak som anvender norskprodusert mel i produksjon av grillmel til fiskeforedlingsindustrien. Det gis derimot ikke tilskudd dersom grillmelet eksporteres.

Når det gjelder prisnedskrivningstilskuddet, rapporterer kornkjøperen fortløpende elektronisk en rekke data vedrørende hvert enkelt kornparti til Statens landbruksforvaltning, som legger opplysningene inn i et fagsystem (PRIS). Systemet foretar kontroll av de innrapporterte dataene og beregner prisnedskrivningstilskudd, omsetningsavgift og forskningsavgift. Deretter overføres de data som er nødvendige for utbetaling til den enkelte tilskuddsmottaker.

Virksomhetene som mottar matkorntilskudd sender månedlig søknad til Statens landbruksforvaltning. Søknaden inneholder rapport med alle bevegelser i kornkvantum i løpet av måneden og beregning av tilskuddsberettiget kvantum og beløp. Inngående beholdning kontrolleres mot utgående beholdning foregående måned. Det foretas årlig kontroll gjennom innrapporterte data over salg av mel, kli med mer.

Både prisnedskrivningstilskuddet og matkorntilskuddet gis etter satser fastsatt i jordbruksavtalen. Statens landbruksforvaltning utbetaler prisnedskrivningstilskuddet og matkorntilskuddet etterskuddsvis. Det opereres ikke med a konto-utbetalinger for disse ordningene.

3.7.9 *Fraktilskudd for korn*

Det kan gis tilskudd til frakt av korn (inkl. durra, mais, kli og soya) og kraftfôr jf. forskrift om fraktilskuddsordninger for korn og kraftfôr under markedsordningen for korn.

Fraktilskudd for korn kan gis for frakt av korn fra overskudds- til underskuddsområde. Det kan også ytes tilskudd til frakt av matkorn fra produsent og mottaksanlegg i innlandet til produksjonsanlegg for matmel. Fraktilskuddet ytes med soneberegning fra produsent eller mottaksanlegg til nærmeste transittanlegg, og fra transittanlegg til produksjonsanlegg i overskuddsområde. For økologisk korn kan det ytes fraktilskudd for frakt av korn fra produsent til nærmeste mottaksanlegg som kan ta i mot den aktuelle arten. Det kan videre gis fraktilskudd for importert fôrkorn (inkl. durra, mais og kli) ved kostnader for sjøverts frakt fra Stavanger og nordover i underskuddsområdet. Det gis ikke tilskudd dersom det importerte fôrkornet tas fra overskuddsområdet til underskuddsområdet. Det kan videre gis fraktilskudd for frakt av kraftfôrråvarer til Nord-Norge (Balsfjord). Fraktilskuddene ytes med sonedifferensiering. Satsene for alle delordningene følger av både jordbruksavtalen og forskriften.

Fraktilskuddet for korn utbetales til kornkjøper, men en mindre del av tilskuddet videreformidles til kornprodusentene. Kornkjøper kjøper korn fra produsent når kornet leveres ved mottaksanlegget.

Fraktilskudd for kraftfôr utbetales til registrerte produsenter eller importører av kraftfôr til bruk i husdyrproduksjon. Hele tilskuddet videreformidles til husdyrprodusentene (kraftfôrforbrukerne) ved at det trekkes fra i fakturaen ved salg av kraftfôr til husdyrprodusentene. Fraktilskuddet ytes med soneberegning foretatt av Statens landbruksforvaltning etter regler fastsatt i forskriften.

Statens landbruksforvaltning utbetaler fraktilskuddene etterskuddsvis etter at kornkjøperne eller kraftfôrprodusentene månedlig sender søknad om fraktilskudd. Det utbetales således ikke a konto på disse ordningene. Når det gjelder søknad om fraktilskudd for korn, skal det følge en detaljert rapport om de fraktede kornpartiene med blant annet kvantum, fraktsats og beløp. Rapport over kornpartier der fraktilskuddet er videreført til produsenten, kontrolleres mot rapport fra fagsystemet (PRIS). Med søknaden om fraktilskudd for kraftfôr skal det følge en detaljert rapport over solgt kraftfôr til den enkelte husdyrprodusent. Rapportene kontrolleres manuelt før utbetaling. Forvaltningen av fraktilskuddene følges også opp ved at det foretas stedlige kontroller.

3.8 Reaksjoner

Ved uriktig utbetaling av tilskuddsbeløp, er den alminnelige hovedregel i samtlige gjeldende pristilskuddsforskrifter at feilen skal rettes. Uriktig utbetalt tilskuddsbeløp

skyldes i all hovedsak enten uriktige opplysninger eller brudd på regelverk av produsent eller omsetningsledd.

De ulike forskriftene har alle bestemmelser som regulerer reaksjonsmulighetene ved uriktige utbetalinger. Reaksjonsbestemmelsene er imidlertid av ulik art, omfang og utforming og kan rette seg mot både produsent og omsetningsledd eller bare én av aktørene.

Samtlige forskrifter har bestemmelser om tilbakebetaling av uriktig utbetalt tilskuddsbeløp. Med unntak av forskriftene under markedsordningen for korn, gjelder tilsvarende om forsinkelsesrenter. Enkelte forskrifter har også bestemmelser om motregning, etterbetaling og avkorting.

Forskrift om tilskudd til kjøttproduksjon og forskrift om distriktstilskudd for fjørfeslakt har bestemmelser om avkorting overfor produsenter som har gitt feilopplysninger eller drevet i strid med gjeldende lover og forskrifter som regulerer henholdsvis husdyrhold og planteproduksjon. Avkorting kan foretas uavhengig av om produsenten har vært i aktsom god tro. Forskriftene om tilskudd til norsk ull og distriktstilskudd til eggproduksjon har også bestemmelser om avkorting i de tilfeller hvor produsenten driver i strid med gjeldende lover og forskrifter. I sistnevnte forskrift reguleres i tillegg avkorting ved feilopplysninger. Forskriften forutsetter imidlertid at det i begge tilfeller er utvist uaktsomhet eller forsett.

Det er bare forskrift om distriktstilskudd til eggproduksjon som har eksplisitt hjemmel for tilbakeholdelse av tilskudd. Tilbakeholdelse kan her iverksettes ovenfor foretak som har drevet virksomhet i strid med regelverket. Det følger imidlertid av øvrige forskrifter, med unntak av forskrift om tilskudd til norsk ull og forskrift om distriktstilskudd til fjørfeslakt, at tilskudd *kan* utbetales hvis nærmere angitte vilkår er oppfylt. I begrepet *kan* ligger det en henvisning til at det er opp til forvaltningens skjønn om tilskuddet skal utbetales eller ikke. Etter forholdene vil derfor tilskudd kunne tilbakeholdes inntil tilskuddsmottakeren oppfyller nærmere fastsatte krav.

3.9 Dispensasjon

Gjeldende forskrifter om pristilskudd har alle bestemmelser om at Statens landbruksforvaltning i særlige tilfeller kan dispensere fra den enkelte forskrifts bestemmelser. Statens landbruksforvaltning praktiserer dispensasjonsadgangen strengt.

4 FORSLAG TIL SAMLET FORSKRIFT OM PRISTILSKUDD

4.1 Innledning

Den nye samleforskriften om pristilskudd innebærer at någjeldende forskrifter om pristilskudd inkorporeres i én felles forskrift om pristilskudd (samt én forskrift om formidling av pristilskudd). I den forbindelse foreslår departementet at alle utmålingsregler skal gis i eller i medhold av jordbruksavtalen, jf. nedenfor. For å illustrere hvordan dette er tenkt gjennomført, har departementet utarbeidet utkast til endret jordbruksavtale der de utmålingsreglene som er flyttet fra forskriftene er inntatt, jf. vedlegg 4 til høringsnotatet. Det presiseres at de foreslåtte endringene i jordbruksavtalen formelt sett ikke omfattes av denne høringen. Før forskriften kan tre i kraft, forutsetter departementet imidlertid at partene i jordbruksoppgjøret oppdaterer avtalen i samsvar med de prosedyrer som gjelder for slike endringer.

Som et hjelpemiddel for å vise sammenhengen mellom gjeldende regelverk og departementets forslag, vises det til regelverksmatrisen i vedlegg 5 til dette høringsnotatet.

4.2 Hovedprinsipper for plassering av reglene

Utkastet til ny samleforskrift for pristilskudd i landbrukssektoren inneholder kun en angivelse av det generelle formålet for tilskuddsordningene, samt de generelle rettsregler som gjelder på området. På denne måten ønsker departementet å rendyrke forskriften som en regulering av tilskuddsmottakernes grunnleggende rettigheter og plikter, jf. definisjonen av "forskrift" i forvaltningsloven § 2 første ledd, bokstav c. Som generelle rettsregler omfattes regler om vilkår for tilskudd, mottakers opplysningsplikt, kontroll, administrative sanksjoner, dispensasjon og klage. Slike regler vil i mindre grad være gjenstand for endringer enn for eksempel utmålingsreglene, som normalt justeres årlig i jordbruksoppgjøret.

Vilkår for utbetaling av tilskudd inngår som en sentral del av forskriftsutkastet. Verken jordbruksavtalen, stortingsproposisjonen om jordbruksoppgjøret eller Stortingets vedtak inneholder vanligvis detaljerte regler om vilkår for tilskudd. Det er således overlatt til departementet å fastsette de nærmere vilkår for rett til pristilskudd.

Høringsutkastet bygger videre på den forutsetning at samtlige utmålingsregler for pristilskudd skal gis i eller i medhold av jordbruksavtalen. Dette er allerede gjennomført i betydelig grad, jf. jordbruksavtalens bestemmelser om pristilskudd. Som utmålingsregler menes i hovedsak tilskuddssatser, men også definisjoner av for eksempel tilskuddsberettigede, samt soneregner for distriktstilskudd. Ved å holde utmålingsreglene atskilt fra vilkårene og de øvrige generelle rettsreglene, reduserer man behovet for å måtte foreta hyppige endringer av forskriften etter hvert jordbruksoppgjør.

Avtalepartene i jordbruksoppjøret fastsetter, med få unntak, satser for pristilskudd i landbrukssektoren. Alle satsene, utenom satsene for grunntilskudd kjøtt og tilskudd til norsk ull, er faste og gjelder for hele perioden. For grunntilskudd til kjøtt fastsettes en gjennomsnittssats av partene i jordbruksoppjøret. Satsene skal varieres gjennom året. Bransjen avgir råd, som deretter leder frem til satser fastsatt av partene i sær møte etter at jordbruksforhandlingene er avsluttet. For tilskudd til norsk ull fastsetter partene også en gjennomsnittssats. I samarbeid med bransjen fastsetter Statens landbruksforvaltning deretter den nærmere fordelingen av satsene på de ulike ullklassene. For frakttilskudd for kraftfôr fastsettes soner og satser av Statens landbruksforvaltning innenfor ramme fastsatt i jordbruksoppjøret. Avtalepartene fastsetter også rammer for hvem som skal være tilskuddsberettiget etter de ulike pristilskuddsordningene. Soneinndelinger i relasjon til distriktstilskudd og frakttilskudd, eksklusiv kraftfôr, fastsettes også i jordbruksoppjøret.

Høringsutkastet bygger videre på den forutsetning at formålene for de enkelte pristilskuddsordningene presenteres i Landbruks- og matdepartementets årlige budsjettproposisjon. På denne måten ønsker man å sikre at formålene presenteres for Stortinget. Dette er en modell som samsvarer med den løsning som også er valgt for andre tilskuddsordninger i jordbruket.

De enkelte ordningene vil bli utdypet nærmere i rundskriv som vil bli utarbeidet av Statens landbruksforvaltning. Det vil bli utformet fem rundskriv fordelt på temaområdene egg, slakt, melk, ull og korn. Retningslinjer for utbetaling, søknadsrutiner og rapportering vil i sin helhet fremgå av rundskrivene. Ved at slike regler inntas i rundskrivs form, vil man lettere kunne imøtekomme et behov for raske og enkle endringsprosedyrer. Videre legges det opp til at rundskrivene skal gi en samlet og helhetlig fremstilling av alle relevante opplysninger som fremgår av forskriften, jordbruksavtalen og departementets budsjettproposisjon. Dette er ment å sikre brukervennlighet i forhold til tilskuddsmottaker.

4.3 Oversikt over de viktigste materielle endringene i forslaget

På noen punkter innebærer forslaget til ny samleforskrift realitetsendringer i forhold til någjeldende forskrifter om pristilskudd. Disse endringsforslagene er ikke nødvendigvis en direkte konsekvens av ønsket om modernisering av regelverket, men er snarere et resultat av at departementet i utredningsfasen har sett behov for enkelte endringer i de materielle vilkårene. De viktigste forslagene på de ulike sektorene er:

- Endring i godkjenningsordningen for eggpakkerier, jf. kap. 4.6.
- Endring i karenstidsbestemmelsen for kalv, jf. kap. 4.7.2.
- Endring i vilkår for utbetaling av distriktstilskudd slakt i Nord-Norge, jf. kap. 4.7.3.
- Satser for tilskudd til norsk ull fastsettes for kalenderår, jf. kap. 4.9.2.

Endringsforslagene vil bli nærmere utdypet under beskrivelsen av de enkelte ordninger.

4.4 Formål

Det generelle formålet for pristilskuddene i landbrukssektoren er i høringsutkastet § 1 foreslått å være ”å øke inntekter, redusere kostnader og utjevne distriktsforskjeller i produksjon og omsetning av jordbruksprodukter i tråd med de målsetninger Stortinget har fastsatt.” Formålet er således utformet i tråd med hovedprinsippene for norsk landbrukspolitikk, og er videre gjort dynamisk gjennom en henvisning til de målsetninger som Stortinget til enhver tid fastsetter.

Som nevnt over, forutsetter utkastet at en nærmere presisering av formålene for de ulike tilskuddene blir presentert i departementets årlige budsjettproposisjon. Dette er i samsvar med den modellen som er gjennomført for andre tilskuddsordninger. Både det generelle og de spesielle formålene for pristilskuddene vil videre bli utdypet og fortolket i rundskriv utarbeidet av Statens landbruksforvaltning.

Jordbruksavtalen, statsbudsjettets kap. 1150, blir årlig fremforhandlet med jordbruksorganisasjonene i jordbruksoppgjøret. Jordbruksforhandlingene omfatter både utforming av virkemidler og fordeling av midler.

Hvert år utarbeider Budsjettnemnda for jordbruket en resultatkontroll for gjennomføringen av landbrukspolitikken og den samlede tilpasningen i næringen. Dette skjer med utgangspunkt i de retningslinjer Stortinget har fastsatt. Resultatkontrollen ivaretar det konkrete og etterprøvbare, og gir nødvendige tilbakemeldinger til politikerne om effekten av ulike tiltak som er iverksatt. For landbruket som en langsiktig biologisk næring med høye kapitalkostnader, vil resultatene av endringer i virkemiddelbruken først kunne registreres over noen år. Departementet orienterer Stortinget hvert år i budsjettproposisjonen om måloppnåelsen i landbrukssektoren.

4.5 Generelle vilkår for pristilskudd

4.5.1 Innledning

Vilkårene for de enkelte pristilskuddene innebærer i all hovedsak en videreføring av vilkårene i dagens forskrifter. Enkelte realitetsendringer er imidlertid foreslått. Disse vil bli kommentert nærmere nedenfor.

Nytt i dette forskriftsutkastet er en nærmere regulering av visse grunnvilkår som må være oppfylt før tilskudd kan ytes, jf. utkastet § 2. I de ulike någjeldende forskrifter om pristilskudd er det i liten grad stilt krav om at man må inneha visse grunnleggende egenskaper for å kunne motta tilskudd. For de som produserer tilskuddsberettigede varer eksisterer det i realiteten få operasjonelle krav til selve virksomheten. Motsatt utgangspunkt finner man innenfor produksjonstilskuddene, der det bl.a. stilles krav om at

virksomheten både må være registrert som foretak og ha en minimumsomsetning på kr 20 000.

Heller ikke når det gjelder tilskudd som går til omsetningsleddene, er det i gjeldende forskrifter fastsatt krav av betydning. Et unntak fra dette finnes i eggsektoren der det for eksempel kreves at eggpakkeriet benytter utstyr som gjør det mulig å oppfylle fastsatte kvalitetskrav. For helhetens skyld må det likevel nevnes at når gjeldende pristilskuddsforskrifter benytter begreper som for eksempel "slakteri" og "meieri", forutsettes det at virksomheten innehar nødvendig autorisasjon. Tilskudd vil dermed også i dag kunne nektes i den grad en bedrift mangler godkjenning for å kunne drive lovlig.

Den foreslåtte bestemmelsen om grunnvilkårene er ment som en "fellesnevner" for pristilskuddene. Ut over denne generelle bestemmelsen, gjelder de spesielle vilkårene på de enkelte produktområdene som fremgår av forskriftsutkastet §§ 3 t.o.m. 7.

4.5.2 *Kretsen av tilskuddsberettigede*

Landbruks- og matdepartementet ønsker i størst mulig grad standardisering av krav til mottakere av pristilskudd. I utkastet til samlet pristilskuddsforskrift foreslås det på den bakgrunn at man opererer med to ulike grupper tilskuddsberettigede; produsenter og omsetningsledd. At man har valgt å bruke begrepet "produsenter", og ikke "foretak" for den første gruppen, innebærer at det fortsatt ikke bør være noe krav om at tilskuddsmottaker må være registrert som et foretak. Som nevnt ovenfor må mottakere av produksjonstilskudd være registrert som et foretak og ha en minimumsomsetning. Tilsvarende krav finnes ikke for pristilskuddene, der selv leveranse av et mindre kvantum kan medføre rett til pristilskudd. Dermed utelukkes ikke produsenter som driver mer hobbypreget virksomhet eller av andre grunner ikke er berettiget produksjonstilskudd. Det forutsettes imidlertid at pristilskuddene forbeholdes dem som produserer varen.

For omsetningsleddenes del vil situasjonen være noe annerledes. Den aktiviteten som foregår i dette leddet av verdikjeden vil alltid være ren næringsvirksomhet, og bedriften vil uten unntak være et registrert foretak – selv om type foretak vil kunne variere. Omsetningsleddet tar som hovedregel imot tilskuddsberettiget vare fra produsenter for bearbeiding av varen før den selges videre. Graden av bearbeiding vil naturlig nok kunne variere betydelig – fra ren pakking/emballering i eggsektoren til utføring av mer avanserte slakteritjenester.

Deler av kornsektoren er organisert på en annen måte og skiller seg derfor noe fra det som er beskrevet over. Selv om denne organiseringen representerer et unntak, favner den foreslåtte definisjonen av omsetningsledd rene kjøp og videresalg *uten* at det stilles krav om bearbeiding. Likeledes vil man innenfor kornsektoren kunne være berettiget noen typer tilskudd (matkornstilskudd og frakttilskudd for korn og kraftfôr) uten at det stilles krav om at kornet man benytter i produksjonen må være kjøpt inn direkte fra kornprodusenten.

4.5.3 *Krav til produksjon og håndtering av jordbruksvarer*

På ett punkt innebærer høringsutkastet § 2 første ledd en tydeliggjøring i forhold til gjeldende rett. Departementet foreslår at det som et felles grunnvilkår stilles krav til at mottakere av pristilskuddene må oppfylle visse sentrale forutsetninger knyttet til lovligheten av produksjonen. Regelen har en parallell til produksjonstilskuddsforskriften § 3 som også fastsetter det prinsipp at mottakeren må oppfylle visse grunnvilkår for å kunne motta tilskudd etter forskriften. Slike grunnleggende betingelser ligger også i stor grad inne i dagens pristilskuddsforskrifter, men opptrer i all hovedsak bare som mulige grunnlag for å trekke tilskuddene tilbake.

Regjeringens politikk på landbruks- og matområdet innebærer at det bl.a. legges vekt på mattrygghet, dyrevelferd og miljøforsvarlig ved produksjon, foredling og transport av mat. På den bakgrunn ser departementet det som naturlig at det ikke gis statlige tilskudd i tilfeller der det konstateres brudd på regelverk som regulerer selve jordbruksvirksomheten (dvs. i hovedsak forhold hos bonden) eller håndteringen av jordbruksvarer (dvs. forhold hos omsetningsleddet). Departementet foreslår at dette kommer til uttrykk ved at det oppstilles et generelt vilkår om lovlig produksjon som gjelder alle produsenter og omsetningsledd.

I praksis innebærer ikke forslaget noen endring i den begrensede kontrollen som gjøres i dag *før* pristilskuddene utbetales, men bestemmelsen er ment å tydeliggjøre at lovlig produksjon er et vilkår for å kunne motta tilskudd. Brudd på denne bestemmelsen kan for eksempel også gi grunnlag for å trekke allerede utbetalte tilskudd tilbake. Det nærmere innholdet i vilkåret om lovlig produksjon er omtalt nærmere i forbindelse med vurderingen av forslaget om reaksjoner ved regelverksbrudd, jf. kap. 4.14.4 nedenfor.

I tillegg til kravet til lovlig produksjon, som er ment å gjelde alle tilskuddsmottakere, foreslår departementet at det stilles vilkår om at det enkelte omsetningsleddet må inneha de nødvendige tillatelser som gjelder på den enkelte sektor (godkjenning). Selv om vilkåret i prinsippet ikke utelukker noen vareslag, vil kravet i hovedsak være mest praktisk for foredlere av kjøtt og melk. På disse feltene forvalter Mattilsynet egne regler for autorisering eller godkjenning av næringsmiddelvirksomheter som fremstiller animalske produkter.

Et brudd på kravet om at virksomheten må være godkjent av særmyndighet vil etter omstendighetene også kunne innebære et brudd på vilkåret om produksjon i tråd med regelverket, ettersom mangler ved godkjenningen vil kunne utgjøre et regelverksbrudd. Det er imidlertid verdt å merke seg at kravet om godkjenning i større grad vil kunne håndheves allerede *før* noen form for tilskudd utbetales. Dersom omsetningsleddet for eksempel ikke er registrert i Mattilsynets lister over autoriserte næringsmiddelvirksomheter, vil dette gi Statens landbruksforvaltning mulighet til å nekte å utbetale pristilskudd til foretaket.

4.5.4 *Krav til varen*

For å kunne motta tilskudd etter forskriften er det avgjørende at selve varen er blant de vareslagene som er vedtatt som tilskuddsberettiget i jordbruksoppjøret. Også tilskuddssatsen fastsatt pr. kilo eller liter av den enkelte råvare bestemmes her. Samtidig er det et gjennomgående krav i de någjeldende forskriftene at pristilskudd bare gis for råvarer av en viss kvalitet, som faktisk benyttes i den videre foredlingen og som kan selges. Dette innebærer at varer som kasseres, ikke teller med i tilskuddsgrunnlaget. En generell regel om dette foreslås videreført i utkastet til grunnvilkår i samleforskriften, jf. § 2 tredje ledd, siste punktum.

Hvilke varer som regnes som kassable vil variere fra vareslag til vareslag. Selv om det foreslås en generell regel om kassering, er dette ikke ment å innebære realitetsendringer i den praksis som har etablert seg på de ulike produktområdene.

Dagens forskrift om distriktstilskudd til fjørfeslakt § 3 første ledd, siste punktum og forskrift om tilskudd til kjøttproduksjon § 3 tredje ledd, siste punktum fastslår for eksempel at slaktet må være godkjent av veterinærmyndighetene for at tilskudd skal utbetales. At den foreslåtte endringen medfører en språklig justering av dette, er således ikke ment å endre dagens praksis. I tilfeller der veterinæren finner at slaktet ikke kan brukes til menneskeføde og må kasseres, vil det følgelig fortsatt ikke bli utbetalt pristilskudd. Dersom slaktet kasseres på grunn av forhold på slakteriets side⁷ utbetales det heller ikke tilskudd, men etter forholdene kan det følge et erstatningsoppgjør mellom produsenten og slakteriet, uten at Statens landbruksforvaltning involveres.

Innenfor ullbransjen kan det også omtales som "kassering" der ulla ikke er av tilfredsstillende kvalitet. Departement legger til grunn at en naturlig fortolkning av begrepet innenfor denne sektoren omfatter ull som ikke oppfyller kvalitetskravene i Norsk ullstandard. Det meste av denne kasserte ulla vil trolig bli destruert, men ullstasjonen kan etter forholdene også legge den ut for kommersielt salg til for eksempel møbelstopp. Hvorvidt ulla blir destruert eller ikke har imidlertid ingen betydning for pristilskuddet. Dersom ulla ikke oppfyller kvalitetskravene i Norsk ullstandard, vil den uansett ikke være tilskuddsberettiget. Når det gjelder skinn (pelsskinn og ulne skinn), må disse tilfredsstillende nærme kvalitetskrav fastsatt av Statens landbruksforvaltning for å være tilskuddsberettiget.⁸ Skinn som ikke oppfyller disse kvalitetskravene vil ikke være tilskuddsberettiget, selv om de likevel skulle bli omsatt kommersielt til for eksempel skinnindustrien eller møbelstopp. På dette punktet er det ikke tilsiktet noen realitetsendring i forhold til gjeldende rett, se nærmere om forslag til endringer i ullordningen i kap. 4.9.

Gjeldende forskrift om tilskott til mjølkeproduksjon inneholder ikke noe eksplisitt vilkår om at det ikke skal gis tilskudd til kassert vare, men at produksjon, foredling og omsetning av melken må tilfredsstillende kravene i forskrift 30. juni 1995 nr. 636 om produksjon og omsetning mv. av rå melk, varmebehandlet melk og melkebaserte

⁷ For eksempel at slaktet har blitt smittet med salmonella mens det behandles på slakteriet.

⁸ Kfr. Statens landbruksforvaltnings rundskriv 12/07.

produkter. Det kan dermed ikke være tvilsomt at melk som ikke oppfyller kravene i sistnevnte forskrift skal kasseres av meieriselskapet. Dette må også sies å ligge innbakt i kravet om at melken enten må være "*levert til meieriselskap*" eller "*omsett som foredla produkt*". I det førstnevnte tilfellet har meieriet akseptert produsentens leveranse, mens sistnevnte vilkår særlig er myntet på lokalforedlingstilfellene og innebærer at melken må ha en slik kvalitet at den faktisk *er* benyttet i et foredlet melkeprodukt som er dokumentert omsatt. Riktignok fastslås det i dagens forskrift at "*[m]ølka vert rekna som levert når ho er vege inn på tank*", men sammenholdt med de nevnte forskriftsfastsatte kvalitetskravene, fremstår det likevel som klart at kassert melk heller ikke i dag er tilskuddsberettiget.

Innenfor kornsektoren er situasjonen noe annerledes. For prisnedskrivningstilskuddets del, er det kornkjøper som er tilskuddsmottaker, og ikke produsenten. Det gis bare tilskudd for korn som er egnet til mat eller fôr. Vilkåret for å kunne motta tilskuddet er at kornkjøper har kjøpt norskprodusert korn fra produsent og videresolgt det eller anvendt det i kommersiell kraftfôr- eller matmelproduksjon. Det er en betingelse at også det videresolgte kornet skal gå inn i kraftfôr- eller matmelproduksjon. Kornkjøper vil ikke ha noen interesse i å ta i mot "kassabelt" korn, noe som indirekte også sikrer at kornet holder tilstrekkelig kvalitet. I praksis følger kornkjøper de krav til prøvetaking som følger av kornforskriften, og vraker korn som ikke kan videreselges eller foredles. Når det gjelder matkornstilskuddet, er det her et krav om at varen faktisk nyttes til mat. I dette ligger det naturlig nok at varen ikke er kassabel.

Også innenfor eggomsetning legger man til grunn en tilsvarende forståelse av vilkårene som på korn. Her er kriteriet at eggene "omsettes". I dette ligger det at eggene må være av en slik kvalitet at de faktisk selges i markedet. Følgelig kan de heller ikke være kassable.

4.5.5 "*Kan-regel*" for alle tilskudd

I dagens forskrift om tilskudd til norsk ull, forskrift om distriktstilskudd for fjørfeslakt og forskrift om frakttilskuddsordninger for korn og kraftfôr under markedsordningen for korn, fremgår det at de ulike tilskuddene *ytes* eller *gis*. Det følger således av ordlyden at det ikke er overlatt til forvaltningens skjønn om tilskuddene skal utbetales. Tilskuddsmottaker har da etter forskriftene et rettskrav på å få utbetalt pristilskudd. I de øvrige gjeldende forskriftene er det derimot lagt inn en regel om at forvaltningen *kan* utbetale tilskuddene.

I utkast til ny samleforskrift er det foreslått en lik regel for alle pristilskuddene. Etter utkastet fremgår det at forvaltningen *kan* utbetale tilskuddene. Denne endringen i ordlyd skyldes et behov for å slå fast at det må være opp til forvaltningens frie skjønn, innenfor de rammer som følger av god forvaltningsskikk og myndighetsmisbrukslæren, om tilskudd skal utbetales eller ikke. Forvaltningen vil således ha hjemmel for å tilbakeholde tilskudd i de tilfeller der tilskuddsmottakeren ikke oppfyller de krav som er satt i regelverket.

4.6 Pristilskudd til egg

4.6.1 Innledning

Ordningen med distriktstilskudd egg foreslås videreført uten realitetsendringer. Det foreslås imidlertid enkelte endringer i frakttilskuddsordningen for egg. Tilskudd til frakt av egg reguleres i dag i forskrift om frakttilskudd for egg og krav til godkjenning av eggpakkerier. I tillegg til å regulere innfrakttilskuddet for egg, setter forskriften også krav til godkjenning av eggpakkerier. Kravene for å kunne opptre som et godkjent eggpakkeri er gitt i gjeldende fraktforskrift § 2. Det kan fortsatt bare utbetales distriktstilskudd for egg som er levert til godkjent eggpakkeri.

Departementet foreslår å endre dagens godkjenningsordning for eggpakkerier ved å oppheve kvalitetskravet (krav til lysemaskin), samt å endre størrelseskravet for eggpakkerier.

4.6.2 Oppheving av kvalitetskrav

Kvalitetskravene i dagens fraktforskrift § 2 bokstav a oppfylles ved at pakkeriet foretar en gjennomlysning av eggene. Det betyr i praksis at det kreves lysemaskin på anlegget for å bli godkjent.

Departementet har vurdert at kravene i forskrift om særskilte vilkår for håndtering og merking mv. av egg er tilstrekkelige for å sikre at egg som omsettes er av god kvalitet. Det er derfor ikke nødvendig at pristilskuddsforskriften inneholder krav om kvalitet på egg som omsettes. Slik departementet forstår det, har bransjen signalisert at dette er noe de selv ønsker å ta ansvar for, og det vurderes å utvikle en egen bransjestandard på området.⁹

4.6.3 Endring av størrelseskravet

I dagens forskrift § 2 bokstav b er det et krav at eggpakkeriet må ha skriftlig kontraktsmessig avtale om løpende mottak av egg fra minst 20 produsenter. På bakgrunn av strukturendringer blant eggprodusentene, har det vist seg å være vanskelig for nyoppstartede eggpakkerier å tilfredsstille dette kravet. Statens landbruksforvaltning er derfor i dagens forskrift gitt hjemmel til i en oppstartfase å dispensere fra antallskravet dersom årlig mottak blir på mer enn 50 tonn egg. Dispensasjon gis bare på midlertidig basis.

Etter departementets vurdering er dagens krav til pakkeriets størrelse ikke lenger tilpasset dagens struktur i eggproduksjonen. Statens landbruksforvaltning opplever i sin

---

⁹ Se nærmere om implementeringen av den nye "hygienepakken" under kap. 5.3.2. EU-forordningene pålegger de nasjonale myndigheter å oppfordre bransjene til å utarbeide bransjeveiledere for god hygiene og tilpasning til HACCP-prinsippene for internkontroll.

behandling av søknader om godkjenning, at pakkeriene har vanskeligheter med å oppfylle kravet om leveranser fra 20 produsenter. Kravet til totalleveranse volder derimot ikke tilsvarende problemer. Ved produksjon opp mot husdyrkonsesjonsgrensen er én produsent tilstrekkelig for å oppfylle kravet om leveranse av 50 tonn egg årlig. Statistikk viser at produksjonen hos den enkelte produsent har økt, både når det gjelder produksjon pr. høne og antall dyr. Antall produsenter er vesentlig redusert de senere årene, men total produksjon er stigende. Strukturendringen gjør at nye eggpakkerier vil ha problemer med å oppfylle kravet til antall produsenter – ikke bare i en oppstartsperiode, men også på sikt. Departementet ønsker derfor å redusere kravet til antall tilknyttede produsenter.

Med utgangspunkt i dagens gjennomsnittlige dyreantall hos en eggprodusent, ville de volumkrav som spesifiseres i gjeldende forskrift være tilfredsstillende med 8 produsenter tilknyttet et eggpakkeri. Departementet mener imidlertid at dagens strukturendring mot færre og større produsentenheter, raskt vil gjøre et antallskrav på 8 tilknyttede produsenter i utakt med utviklingen.

Etter departementets oppfatning vil et antallskrav på 4 tilknyttede produsenter være høyt nok til å møte forvaltningens behov for å etablere ordnede omsetningsforhold og forsvarlig forvaltning av tilskudds- og avgiftsordningene. Samtidig vil kravet være lavt nok til å unngå unødvendige etableringshindringer for nye eggpakkerier.

Dagens forskrift § 2 bokstav b krever også at hver tilknyttede produsent skal ha en årlig leveranse på minst 500 kg pr. år, samt at samlet mottak fra alle de tilknyttede produsentene til eggpakkeriet må være på minst 50 tonn egg pr. år. Disse mengdekravene anses også for å være noe i utakt med dagens struktur i næringen. På bakgrunn av dette foreslår departementet i denne omgang å fjerne vilkåret knyttet til produksjonsvolum fra forskriften.

Størrelsen på eggpakkerier har også relevans i forbindelse med markedsreguleringen for egg. Departementet tar derfor sikte på å komme tilbake med en nærmere vurdering av antalls- og mengdekrav på et senere tidspunkt.

4.7 Pristilskudd til slakt

4.7.1 Innledning

Pristilskudd til slakt kan ytes i form av grunntilskudd, distriktstilskudd og frakttilskudd. Forskriftsutkastet er i all hovedsak en videreføring av dagens ordninger. Departementet fremmer imidlertid forslag til endring hva gjelder karenstiden for kalv som flyttes mellom soner med ulike tilskuddssats. I tillegg foreslås det en unntaksregel fra kravet om at både produsent og slakteriet må ha sin beliggenhet i Nord-Norge, for de tilfeller der transport av slaktedyr til slakteri i Nord-Norge ville være i strid med Mattilsynets transportregelverk levende dyr.

4.7.2 *Endring av karenstidsbestemmelsene for kalv*

Formålet med karenstidsbestemmelsen er å hindre spekulative oppkjøp av dyr til slakt fra lavere sone for distriktstilskudd, for transport til jordbruksforetak som tar ut distriktstilskudd etter høyere sone. I gjeldende forskrift er karenstiden satt til 6 måneder for okse, ku, kvige eller kalv og 2 måneder for gris og småfe.

Dagens generelle karensvilkår på 6 måneder for alt storfe, legger imidlertid hindringer i veien for en driftsform med spesialproduksjon av "kvalitetskalv". Kvalitetskalv slaktes med en vekt på 100 – 150 kg. Slik spesialproduksjon bygger vanligvis på innkjøp av livdyr fra slakteri. Kjøperen kan da ikke styre hvilken sone for distriktstilskudd de innkjøpe kalvene kommer fra. En varierende tilgjengelighet på livdyr gjør at produsenten i praksis ofte kan bli tvunget til å ta imot de livdyrene som slakteriet kan levere. I praksis vil ikke produsentene heller vite hvor livdyret kommer fra, før det er levert og avregningen på kjøpet overleveres. På avregning fra livdyravdelingen vil det fremgå hvem som har solgt dyret. Det er da mulig å finne ut hvilken sone dyret opprinnelig kommer fra. På dette tidspunktet er det imidlertid ikke lengre mulig for produsenten å gå fra kjøpet dersom det viser seg at dyret kommer fra en lavere sone. Dette gjør det vanskelig å oppfylle karenstidsvilkåret.

Ut fra en avveining av bransjens behov for en funksjonell tidsramme for karenstiden og risikoen for omgørelser av regelverket, foreslår departementet at karensvilkåret for kalv settes ned til 3 måneder. Departementet mener at denne lengden kan være egnet til å løse problemet for driftsformer med spesialproduksjon av kvalitetskalv. Samtidig vil den være lang nok til å unngå uønsket tilskuddstilpasning.

Karenstidsvilkåret praktiseres svært strengt, og årlig utfører Statens landbruksforvaltning stikkprøvekontroller for å avdekke brudd på bestemmelsen. Slike brudd kan medføre avkorting i utbetalt tilskudd og krav om tilbakebetaling. Statens landbruksforvaltning har imidlertid gitt dispensasjon i et fåtall tilfeller der særlige grunner har gjort seg gjeldende. Dette gjelder for eksempel der dyr har blitt syke før karenstidens utløp og slaktetidspunktet derfor uforutsett har måttet fremskyndes.

Karenstidsbestemmelsene for slakt fremgår av någjeldende forskrift om tilskudd til kjøttproduksjon § 3 fjerde ledd. Ny bestemmelse om karenstid foreslås inntatt som en utmålingsregel under jordbruksavtalen pkt. 5.3.2, jf. vedlegg 4 til dette høringsnotatet.

4.7.3 *Endring av vilkår for utmåling av distriktstilskudd slakt Nord-Norge*

Produsenter i Nord-Norge mottar distriktstilskudd kjøtt etter vesentlig høyere satser enn i landet for øvrig. Årsaken til den høye tilskuddsatsen er knyttet til produksjonsulemper i både primærproduksjon og slakteriledet.

I gjeldende forskrift for tilskudd til kjøttproduksjon er det krav om at både jordbruksforetaket som leverer dyrene og slakteriet har sin beliggenhet i Nord-Norge, for

at den høyere satsen skal utbetales til produsent. Bakgrunnen for denne særbestemmelsen er å sikre nødvendig tilgang på dyr til slakteriene i landsdelen. En del av formålet er således å bidra til å sikre fortsatt slakteridrift i landsdelen.

Selv etter Norturas rasjonalisering i Nordland med slakteriet i Bjerka (Hemnes kommune), som erstatter tre anlegg, har produsentene i Nord-Norge vesentlig lavere avregningspris enn i kjøttsamvirket for øvrig. Dersom vilkåret om leveranse til slakteri i Nord-Norge fjernes, vil det innebære at slaktevolum forsvinner ut av landsdelen fordi det er bedre avregningspriser i Trøndelag. Dette vil gi svakere driftsresultat og dermed enda dårligere avregningspris til produsentene i Nord-Norge. Leveranse av dyr til slakt fra Nordland til Trøndelag vil således være i strid med ovenfor skisserte formål bak de høyere tilskuddssatsene til landsdelen. Departementet mener derfor at det er viktig å videreføre vilkåret om at både jordbruksforetaket som leverer dyrene og slakteriet må ha sin beliggenhet i Nord-Norge, for at distriktstilskudd for sone 4 og 5 skal kunne utbetales til produsent.

Etableringen av det nye Nortura-slakteriet på Bjerka innebærer imidlertid en lengre inntransport av dyr til slakt fra produsenter i store deler av Nordland. For noen områder har det visst seg umulig å oppfylle kravet til maksimalt 8-timers inntransport.¹⁰ Mattilsynet har derfor innvilget dispensasjon fra 8-timerskravet¹¹ for noen områder sør i Nordland der Bjerka er nærmeste slakteri. Det er imidlertid ikke gitt dispensasjon for inntransport til Bjerka fra områder helt sør i Bindal kommune. Produsenter i disse områdene må derfor levere slaktedyr til slakteri i Nord-Trønderlag. Departementet anser det ikke som rimelig at disse produsentene skal miste distriktstilskudd for høyere sone på grunn av skranker i annet offentlig regelverk. Det foreslås derfor en unntaksregel fra kravet om at både produsent og slakteriet må ha sin beliggenhet i Nord-Norge, dersom transport av slaktedyr til slakteri i Nord-Norge ville være i strid med Mattilsynets transportregelverk for levende dyr. Statens landbruksforvaltning opplyser at det ikke vil være problematisk å gjennomføre dette.

Ovennevnte bestemmelser foreslås inntatt som utmålingsregler under jordbruksavtalen pkt. 5.3.2. jf. vedlegg 4 til dette høringsnotatet.

4.8 Pristilskudd til melk

For pristilskudd til melk er det i forslaget ikke lagt opp til større realitetsendringer. Beskrivelsen av gjeldende rett i kap. 3.7.5 vil dermed i det alt vesentlige fortsatt være gyldig. De tre alternative vilkårene for tilskuddet som finnes i gjeldende forskrift, forutsettes videreført i forskriftsutkastet § 5. Utkastet inneholder likevel en presisering av vilkårene i dagens regelverk.

---

¹⁰ Forskrift 2. april 2001 nr 384 om transport av levende dyr § 23 bokstav a, første ledd.

¹¹ Det er gitt dispensasjon for inntransport i inntil 11 timer.

Avgjørende for produsentens krav på tilskudd etter gjeldende forskrift er at melken enten er produsert innenfor landbrukseiendommens kvote eller for øvrig fritatt fra overproduksjonsavgift.¹² Det har hele tiden vært departementets intensjon at det er Klagenemnda for kvoteordningen for melk som skal ha det endelige ansvaret for tolkning av kvoteordningen i enkeltsaker. Gjennom tilføyelsen ”*i henhold til kvotemyndighetenes vedtak*” presiserer departementet at Statens landbruksforvaltnings eller Klagenemnda for kvoteordningens avgjørelse av kvote- eller fritaksspørsmålet også skal være førende for produsentenes krav på pristilskudd. Departementet understreker at man uten en slik presisering vil kunne risikere å havne i en uholdbar situasjon der to ulike forvaltningsorganer kommer til forskjellig resultat basert på samme faktum i en enkeltsak.¹³

I de aller fleste tilfeller får en slik presisering ingen umiddelbar betydning; produsenten mottar løpende pristilskudd for sin melkeleveranse begrenset oppad til størrelsen på brukets melkekvote. Skulle derimot Statens landbruksforvaltning for eksempel fatte vedtak om at deler av leveransen ikke oppfyller kravene i kvotereguleringen, vil denne avgjørelsen få direkte følger for pristilskuddsutbetalingen gjennom en tilsvarende avkorting i tilskuddet.

4.9 Pristilskudd til ull

4.9.1 Innledning

De materielle bestemmelsene i forskrift om tilskott til norsk ull, foreslås i stor grad videreført innenfor forslaget til samlet pristilskuddsforskrift. Departementet mener imidlertid at enkelte av bestemmelsene i dagens forskrift kan utgå. Det gjelder bestemmelser om det særskilte ullåret, koblingen mellom ullår og forbruk av midler, samt kjøpeplikten på norsk ull. Dette gjennomgås nedenfor.

4.9.2 Oppheving av ullåret mv.

I gjeldende forskrift om tilskott til norsk ull § 2 er det fastsatt at nye tilskuddsatser skal tre i kraft fra 1. september hvert år. Forvaltningen av tilskuddordningen er som følge av dette, basert på et eget ullår for perioden 1. september til 31. august påfølgende kalenderår. Bakgrunnen for denne periodiseringen er at mottakerne av ull (ullstasjonene) normalt er ferdige med å klassifisere all tidligere mottatt ull i løpet av sommeren. Ut over høsten leveres hovedmengden av norsk ull, både fra dyr til slakt og fra livdyr som inngår i produsentenes sauehold (hvorav førstnevnte er den viktigste leveransen).

Det har vært påpekt at ull er lagervare, og at normalt leveringsmønster fra produsentene til ullstasjonene kan bli påvirket av en oppheving av det særskilte ullåret. Sau som leveres

---

¹² Jf. i hovedsak forskrift 24. juni 2003 nr. 777 om fritak fra overproduksjonsavgift ved lokal foredling av melk

¹³ Som en illustrasjon av problemstillingen vises til Sivilombudsmannens uttalelse i sak 2004-1355.

til slakt blir nå, i motsetning til tidligere, i all hovedsak klippet på slakteriet og ikke på gårdsbruket til den enkelte produsent. Dette innebærer at en eventuell endring av tilskuddssats ved årsskiftet i mindre grad vil ha innvirkning på tidspunktet for levering av ull. Det kan også anføres at gjennomsnittlig tilskuddsats fastsatt ved jordbruksoppkjøret har vært stabil over en rekke år, slik at variasjon i nivået på tilskuddet pr. kg ull i liten grad har påvirket valg av tidspunkt for levering av ulla. Departementet foreslår derfor at det særskilte ullåret avvikles, og at nye tilskuddsatser skal iverksettes fra 1. januar hvert år.

Avtalepartene fastsetter en gjennomsnittlig tilskuddsats for all norsk ull. Etter § 3 i gjeldende forskrift skal Statens landbruksforvaltning differensiere denne gjennomsnittssatsen for de ulike ullkvalitetene. Tilsvarende bestemmelse står også i gjeldende jordbruksavtale. Differensiering av satser er en utmålingsregel, og det er derfor tilstrekkelig at hjemmelen for dette står i avtalen.

I någjeldende forskrift § 3 er det nedfelt at dersom de samlede utbetalingene til ull for ett år overstiger prognosert beløp på grunn av bedre ullkvalitet enn estimert, skal merforbruket komme til fratrukk før fastsetting av tilskuddsatsene for det kommende året. Bakgrunnen for regelen var at det i årene etter etableringen av ullordningen i 1993 var en markant bedring av ullkvaliteten, noe som ga en vesentlig økning i utbetalingene over ordningen. Klassifiseringen av ull innebærer utøvelse av skjønn ut fra fastsatte kriterier i Norsk ullstandard. Deler av forbedringen av ullkvaliteten ble ikke ansett å være reell, men kom snarere som et resultat av konkurransen om råstoff mellom markedsaktørene (ullstasjonene). Departementet foreslår å fjerne koblingen mellom ullår og forbruket av midler, jf. någjeldende § 3 siste ledd. Dette fordi den nevnte "kvalitetsglidningen" fra år til år nå er vesentlig redusert i forhold til de første årene etter etableringen av gjeldende ullordning. Det må også legges til grunn en viss kvalitetsvariasjon mellom år som gir en annen utbetaling enn prognosert.

I § 5 første punktum i gjeldende forskrift er alle ullstasjoner samlet pålagt kjøpeplikt for norsk ull. Med nåværende pris- og tilskuddsnivå viser erfaringene at markedsaktørene kjøper tilgjengelig vare av tilstrekkelig kvalitet. Departementet ser det som mer naturlig at den norske ullavsetningen reguleres gjennom økonomiske virkemidler enn gjennom en kjøpeplikt hvor det ikke tas hensyn til ullstasjonenes muligheter for å kunne omsette ulla uten tap. Det foreslås på den bakgrunn at bestemmelsen oppheves.

Videre foreslås det å oppheve bestemmelsen i § 5 siste punktum om at Statens landbruksforvaltning skal fastsette regler for behandling og emballering av ull. Dette er i utgangspunktet bransjens eget ansvar, men Statens landbruksforvaltning må i kontrolløyemed kunne fastsette regler på området, jf. kap. 5.5.

4.10 Pristilskudd til korn

De relevante bestemmelser som omhandler prisnedskrivningstilskudd, matkornstilskudd og frakttilskuddene foreslås slått sammen til en bestemmelse i forskrift om pristilskudd.

Sammenslåingen innebærer store strukturelle endringer, men er ikke ment å innebære materielle endringer.

Når det gjelder prisnedskrivningstilskuddet og matkorntilskuddet foreslås det at ordlyden i gjeldende forskrift §§ 3 og 4 i stor grad videreføres. Både satsen for prisnedskrivningstilskuddet og matkorntilskuddet fastsettes i jordbruksavtalen.¹⁴ Til tross for at grunnlaget for å få fastsatt tilskuddssats pr. kg korn baserer seg på et kvantum med basis vanninnhold (korn 15 % og oljefrø 8 %), fremgår dette i dag verken av forskriften eller jordbruksavtalen. For å kunne finne omregnet kvantum til 15 % (evt. 8 %) vanninnhold er det et krav at tilskuddsmottaker foretar kvalitetsanalyser av representative kornprøver av hvert enkelt kornparti. Ettersom dette er bestemmelser som knytter seg til utmålingen av tilskuddet, har departementet funnet det hensiktsmessig å innta denne regelen i jordbruksavtalen pkt. 5.7 og 5.8.

For fraktilskuddene, foreslås det kun å gi en generell hjemmel for å kunne gi tilskudd ved transport av korn og kraftfôrråvare eller transport av kraftfôr. Med unntak av gjeldende fraktilskuddsforskrift § 2 nr. 9 og 14, § 3a, § 4 annet ledd, § 5 annet punktum, § 6 bokstav a og § 7, fremgår bestemmelsene om fraktordningene både av jordbruksavtalen¹⁵ og forskriften. Det materielle innholdet i de nevnte bestemmelsene (som ikke i dag fremgår av jordbruksavtalen) foreslås flyttet til de aktuelle tabeller i jordbruksavtalen. I tillegg er Statens landbruksforvaltning gjennom jordbruksavtalen gitt hjemmel til å fastsette stedsfraktsregulativet for kraftfôr.

Gjeldende fraktilskuddsforskrift § 5 annet punktum gir Statens landbruksforvaltning anledning til å fastsette særlige satser for mellomfraktilskudd ved frakt av kli til Bergneset fra møllesteder utenfor overskuddsområdet. Det har imidlertid aldri blitt gjort. I dag følger satsen av jordbruksavtalens tabell 5.12. I lys av at dette mener departementet at det er forsvarlig å oppheve bestemmelsen.

Tekst fra forskrift om fraktilskudd som er flyttet over i jordbruksavtalen, er illustrert gjennom utkastet til endringer i jordbruksavtalen tabell 5.10 til 5.13.

4.11 Beregning av tilskudd

Forskriftsutkastet omfatter regler om bl.a. vilkår for pristilskudd, men ikke bestemmelser om utmålingen av disse. Utkastet til § 8 viser derfor til "... *satser, definisjoner m.m. fastsatt i eller i medhold av jordbruksavtalen.*" Dette innebærer at for eksempel soneangivelser, satser og definisjoner som tidligere har stått i de ulike forskriftene, rent teknisk er foreslått flyttet sammen med rammebevilgningene og satsene for de ulike tilskuddene i

---

¹⁴ Se Jordbruksavtale 2008-2009 tabell 5.7 og 5.8.

¹⁵ Se Jordbruksavtale 2008-2009 tabell 5.10, 5.11, 5.12 og 5.13.

jordbruksavtalen. Forslaget representerer imidlertid ingen realitetsendring i forhold til dagens system.

4.12 Søknad, rapportering og utbetaling

I dag skjer utbetalingen av pristilskuddene på to ulike måter (jf. kap. 3.7.); enten fra Statens landbruksforvaltning direkte til omsetningsledd/produzent etter søknad eller fra Statens landbruksforvaltning til produsent via omsetningsleddet som tilskuddsformidler.

Frakttilskudd for egg og slakt, matkorntilskudd og prisedskrivningstilskudd på korn utbetales fra Statens landbruksforvaltning direkte til omsetningsledd etter søknad. Det samme gjelder tilskudd til lokalforedlere av melkeprodukter og til eggprodusenter med direkte salg av egg. I all hovedsak utbetales imidlertid tilskuddsmidlene gjennom omsetningsleddene – både regnet ut fra antall produsenter og størrelsen på utbetalt tilskudd. Tilskuddene utbetales da sammen med oppgjør for levert vare, og det foreligger ingen formell søknad om tilskudd fra produsenten. På bakgrunn av omsetningsleddenes innrapportering foretas et etteroppgjør mellom omsetningsleddene og Statens landbruksforvaltning, enten som justering av a konto eller som refusjon av tilskuddsformidlers utlegg, jf. kap. 5.4 nedenfor.

I forslag til ny samleforskrift for pristilskudd § 9 første ledd foreslås at prosedyrene om søknad, rapportering og utbetaling til tilskuddsmottaker skal skje etter nærmere retningslinjer fastsatt av Statens landbruksforvaltning. I den grad retningslinjene er av forskrifts karakter vil Statens landbruksforvaltning kunne benytte denne hjemmelen. For eksempel vil fastsettelse av satser alltid være å anse som forskrift. Departementet legger imidlertid til grunn at langt de fleste bestemmelser om søknad, rapportering og utbetaling vil kunne reguleres nærmere i rundskriv. Bakgrunnen for dette er at slike bestemmelser først og fremst er informasjonsbestemmelser av veiledende karakter, som passer bedre i rundskriv enn i selve forskriftsteksten. Videre kan søknads-, rapporterings- og utbetalingsrutinene variere innenfor de ulike ordningene for pristilskudd, og dette er lettere å tilpasse ved bruk av rundskriv. Ved bruk av rundskriv vil det også være lettere å imøtekomme behov for raske endringer. Forslaget innebærer imidlertid ingen realitetsendringer i forhold til gjeldende rett.

I utkastet § 9 annet ledd er det gitt hjemmel til å trekke jordbruks- og næringsmiddelrelaterte avgifter fra tilskuddsmidlene. Pr. i dag krever Statens landbruksforvaltning inn omsetningsavgift og forskningsavgift på all omsetning av melk, korn, kjøtt og egg, også på den omsetningen som skjer direkte fra produsent til butikk/forbruker. Statens landbruksforvaltning krever videre inn overproduksjonsavgift på melk. Fra 1. januar 2007 fikk Mattilsynet ansvaret for innkreving av matproduksjonsavgift på alle produkter, med unntak av avgiftsinnkreving ved direktesalg av egg som er delegert til Statens landbruksforvaltning.

Departementet ser det som hensiktsmessig å ha en generell hjemmel hva gjelder trekk av avgift. Det er viktig at landbruksmyndighetene på en enkel og hensiktsmessig måte kan avregne de tilskuddene og avgiftene de har ansvaret for å forvalte. Trekk i tilskuddsmidlene er å anse som en kostnadseffektiv måte å forvalte tilskudds- og avgiftsordningene på. Dette innebærer at det vil være en forutsetning for å motta tilskudd at avgiftene kan avregnes direkte ved utbetaling.

Departementet understreker at avgifter som skattemyndighetene forvalter, som eksempelvis merverdiavgift, ikke vil kunne regnes som en jordbruks- og næringsmiddelrelatert avgift selv om avgiften skulle komme som følge av landbruksvirksomhet.

4.13 Opplysningsplikt og kontroll

Dagens regler for opplysningsplikt og kontroll (maskinelle og manuelle) er beskrevet i kap. 3.7. Forslaget til en fellesbestemmelse om opplysningsplikt og kontroll for alle pristilskuddene innebærer en klar hjemmel for å kunne be om opplysninger som ikke alene knytter seg til selve pristilskuddet, men også opplysninger om forhold som er egnet til å sikre forvaltningen av de landbrukspolitiske virkemidlene mer generelt.

Utkastets § 10 først ledd innebærer for det første at alle mottakere av pristilskudd må gi de opplysninger som Statens landbruksforvaltning finner nødvendig i forbindelse med forvaltning av de ulike ordningene. I nødvendighetskriteriet ligger det at opplysningsplikten ikke er ubegrenset. Det kan bare kreves opplysninger som er *relevante*, for eksempel opplysninger som er egnet til å vurdere om forvaltningen av tilskuddene skjer i henhold til regelverket. Typisk vil dette dreie seg om grunnlagsmateriale for å kunne fatte vedtak om pristilskudd, samt dokumentasjon som muliggjør en effektiv kontroll med at tilskuddsutbetalingen er i overensstemmelse med forskriften. Også andre forhold kan imidlertid være av betydning. For eksempel vil Statens landbruksforvaltning i medhold av bestemmelsen kunne stille krav om at ull merkes på en slik måte at den nødvendige kontrollen av tilskuddsgrunlaget til enhver tid kan gjennomføres.

En opplysningsplikt som bare knytter seg til selve tilskuddsutbetalingen, vil imidlertid ikke være tilstrekkelig på alle sektorer. Pristilskuddene er en integrert del av de sentrale landbrukspolitiske virkemidlene. På de sektorene der man opererer med egne markedsregulatorer,¹⁶ følger markedsregulatoren opplysningsplikt allerede av det reguleringsansvaret de har innenfor jordbruksavtalesystemet. Øvrige markedsaktører, herunder produsentene av jordbruksvarer, har i dag opplysningsplikt knyttet til selve pristilskuddet, men har i varierende grad ansvar for å gi opplysninger ut over dette. Som regel vil det heller ikke være ønskelig med et slikt utvidet ansvar. På enkelte områder, som f.eks. kornsektoren, vil det imidlertid være behov for å kunne kreve prisopplysninger

---

¹⁶ Kjøtt-, fjørfe-, korn- og melkesektoren (henholdsvis Nortura, Norske Felleskjøp og Tine).

fra *alle* markedsaktører dersom Statens landbruksforvaltning skal kunne drive en effektiv prisovervåking slik jordbruksavtalen og markedsreguleringssystemet forutsetter.¹⁷ Et annet eksempel finner vi på fjørfesektoren der markedsaktørenes ansvar for å gi prisopplysninger følger direkte av jordbruksavtalen.¹⁸

Departementet ser derfor et behov for at bestemmelsen også hjemler en generell plikt til å gi opplysninger som er nødvendige i forvaltningen av jordbruksavtalen og tollvernet for landbruksvarer. Sentrale opplysninger i den forbindelse vil kunne være omsetningsleddets prognoser over forventet mottak av tilskuddsberettigede varer, men også andre omsetningsrelaterte opplysninger som f.eks. utsalgspriser, råvareforbruk og lagerbeholdinger kan etter omstendighetene ansees som "nødvendige", jf. utkastets § 10 første ledd. For å sørge for at treffsikkerheten ved de ulike virkemidlene er tilstrekkelig, er det avgjørende at prognosene er basert på de til enhver tid mest oppdaterte data som virksomheten besitter. Det understrekes for ordens skyld at slike opplysninger fra markedsaktørene som den klare hovedregel vil være omfattet av taushetspliktsreglene i forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2.

Av nødvendighetskriteriet følger det at primærprodusentene av jordbruksvarer i utgangspunktet ikke berøres av et utvidet krav om f.eks. prognoser eller prisopplysninger. Som i dag vil det være omsetningsleddene som her besitter de mest relevante opplysningene, slik at produsentenes ansvar i hovedsak vil knytte seg til å dokumentere at selve tilskuddet blir korrekt..

Hvilke konkrete opplysninger som ellers er nødvendige, vil variere fra sektor til sektor. Det foreslås derfor at Statens landbruksforvaltning gis hjemmel til å konkretisere opplysningsplikten, dvs. fastsette nærmere krav til dokumentasjon og prognoser, jf. utkastets § 10 annet ledd. Som nevnt innhentes det også i dag prognoser på flere områder. Eksempelvis er meieriene hvert halvår pålagt å sende inn prognoser for forventet tilskuddsberettiget kvantum pr. måned. Videre er eggpakteriene pålagt å sende inn årlige prognoser over forventet tilskuddsberettiget kvantum egg for påfølgende år. Statens landbruksforvaltning er avhengig av slike prognoser for å kunne beregne forventet behov for tilskuddsmidler. For helhetens skyld vises det til at noen tilskuddsformidlere uansett er pålagt et særlig ansvar for å oppstille prognoser i egenskap av sin rolle som markedsregulator, se nærmere ovenfor.

I utkastets § 10 tredje ledd er Statens landbruksforvaltning gitt hjemmel til å foreta kontroll av omsetningsleddets dokumenter. Det foreslås at Statens landbruksforvaltning skal ha adgang til innsyn i all bokføring, korrespondanse og opptegnelser som vedkommer formidling av pristilskuddet, og ved behov få opplysningene bekreftet av revisor. Kravet om revisorbekreftelse er tatt med som en "kan-bestemmelse". Statens landbruksforvaltning er også gitt hjemmel i § 10 fjerde ledd til å foreta stedlig kontroll.

---

¹⁷ Kfr. § 7 i gjeldende forskrift om prisnedskrivningstilskudd, matkorntilskudd og prisutjevningssbeløp på kraftfôr under markedsordningen for korn

¹⁸ Se Jordbruksavtale 2008-2009 pkt. 2.7.2.

4.14 Reaksjoner

4.14.1 Innledning

Gjeldende forskrifter om pristilskudd har alle bestemmelser som regulerer forvaltningens reaksjonsmuligheter ved bl.a. feilutbetalinger, jf. kap. 3.8. Bestemmelsene er imidlertid av ulik art, omfang og utforming. Departementet ønsker en standardisering av disse. I forslag til ny samleforskrift fremsettes derfor forslag om felles reaksjonsbestemmelser for alle ordningene i §§ 11 t.o.m. 13. Forslaget bygger for øvrig på de standardiserte reaksjonsbestemmelsene i produksjonstilskuddsforskriften §§ 12 t.o.m. 14.

Reaksjonsbestemmelsenes karakter varierer ut fra hva slags overtredelse det er snakk om og hvor alvorlig denne ansees innenfor tilskuddsregelverket. Reaksjonsformen varierer således fra ren feilretting til tilbakeholdelse eller skjønnsmessig avkorting i tilskuddet.

Retting av feilutbetalinger medfører for eksempel bare at det opprinnelige vedtaket bringes i samsvar med det underliggende tilskuddsgrunnlaget, mens tilbakeholdelse av tilskudd i utgangspunktet bare innebærer en midlertidig utsettelse av tilskuddsutbetalingen der tilskuddsmottaker får en mulighet til å bringe regelverksstridige forhold i orden.

Avkorting er den strengeste reaksjonsformen i forslaget. I avkortingstilfellene foretas det en konkret vurdering av avkortingsbeløpets størrelse. I den forbindelse skal det bl.a. tas hensyn til graden av skyld, overtredelsens varighet og størrelsen på det urettmessige beløp mottaker har eller kunne ha mottatt som følge av overtredelsen. Avkorting vil videre avhenge av overtredelsens grovhet. For eksempel vil det være adgang til å kreve tilbake en større del av tilskuddsbeløpet enn det selve feilutbetalingen skulle tilsi.

Avslutningsvis foreslås det nærmere regler om hvorledes utestående beløp skal innkreves, herunder bestemmelser om motregning og om forsinkelsesrenter.

4.14.2 Retting av feilutbetalinger

I forslag til ny samleforskrift § 11 kan Statens landbruksforvaltning rette feilutbetalinger ved etterbetaling eller krav om tilbakebetaling av tilskudd. Dette forutsetter omgjøring av det opprinnelige forvaltningsvedtaket, jf. forvaltningsloven § 35.

Etterbetaling er først og fremst aktuelt i de tilfeller hvor det har blitt utbetalt for lite tilskudd og årsaken til feilutbetalingen skyldes forhold hos Statens landbruksforvaltning. Dersom årsaken til feilutbetalingen skyldes forhold hos mottaker, for eksempel ved feilopplysninger, er det ikke gitt at en etterutbetaling skal finne sted. Det vil bero på en konkret vurdering hvor bl.a. retningslinjer knyttet til søknad om tilskudd, hjemlet i høringsutkastet § 9 første ledd, vil kunne ha betydning. Dersom Statens

landbruksforvaltning har utbetalt korrekt tilskuddsbeløp i henhold til søknad, vil mottaker som hovedregel ikke ha krav på etterutbetaling. Dette til tross for at mottaker ville ha mottatt et høyere tilskuddsbeløp dersom riktige opplysninger hadde vært gitt.

Krav om tilbakebetaling av tilskudd er aktuelt i situasjoner hvor mottaker har fått utbetalt for mye tilskudd. Dette gjelder uavhengig av om feilen skyldes forhold hos Statens landbruksforvaltning eller mottaker, og om mottaker har innrettet seg i god tro. Den alminnelige hovedregel er at for mye utbetalt tilskudd skal tilbakebetales. I slike situasjoner har mottaker fått midler han ikke hadde krav på. Det faktum at vinningen var uberettiget, tilsier tilbakekrevning av tilskuddsbeløpet. Hensynet til et korrekt oppgjør og en sikker forvaltning av offentlige midler må som et klart utgangspunkt veie tyngre enn hensynet til at mottakeren har innrettet seg etter beløpets størrelse.

4.14.3 Avkorting ved feilopplysninger

I utkastets § 12 første ledd reguleres avkorting av tilskudd ved feilopplysninger. Avkorting forutsetter at feilutbetalingen skyldes at mottaker uaktsomt eller forsettelig har gitt feil opplysninger, og at det er de uriktige opplysningene som medfører en urettmessig utbetaling av tilskudd. Ved simpel uaktsomhet burde mottaker ha forstått at opplysningene var uriktige, mens grov uaktsomhet krever at mottakeren måtte ha forstått at opplysningene var uriktige. Det kan bare konstateres forsett der mottakeren har forstått at opplysningene var uriktige. I alle situasjonene er det således forhold knyttet til mottakeren som har ført til at tilskuddet ikke var berettiget. Et overordnet mål er å sikre forsvarlig forvaltning av samfunnets fellesmidler. Departementet ser det derfor som rimelig at den som klanderverdig tilegner seg høyere tilskudd enn man er berettiget til, må regne med å kunne tape på dette.

Hensikten med bestemmelsen er å bidra til at tilskuddsmottakerne opptrer med tilstrekkelig aktsomhet. Der mottaker i aktsom god tro gir uriktige opplysninger, kan avkorting derfor ikke finne sted. Departementet ønsker således ikke å legge opp til en ordning der mottakere som ikke visste om feilen og oppdager den, ikke er tjent med å gjøre myndighetene oppmerksomme på den fordi man kan bli avkrevd mer enn det uriktige beløpet.

De fleste tilskuddsmottakerne er næringsdrivende. For disse stilles det strenge krav til aktsomhet. Dette medfører at mottaker sjelden vil være i god tro om feilutbetalinger, selv om det finnes eksempler på dette. For eksempel kan beløpet avvike så lite fra det som er riktig at mottakeren ikke kan klandres for ikke å ha reagert.

I tid skiller en mellom situasjoner der forvaltningen er kjent med at beløpet er uberettiget *før* man utbetaler tilskudd, og situasjoner der dette først oppdages når beløpet allerede er utbetalt. Dersom forvaltningen finner grunnlag for avkorting før vedtak om tildeling av tilskudd fattes, fremgår dette av vedtaket. Der man allerede har fattet vedtak uten å være klar over at mottaker hadde gitt gale opplysninger, blir situasjonen en annen. Her må vedtaket om berettigelse av tilskuddet omgjøres, jf. forvaltningsloven § 35, og nytt vedtak om avkorting må fattes. Avkortingsbeløpet og det beløpet mottaker har fått utbetalt for mye, kan kreves tilbakebetalt eller bli motregnet i senere tilskuddsutbetalinger.

4.14.4 Tilbakeholdelse og avkorting ved overtredelse av regelverk

I medhold av utkastets § 12 annet ledd kan tilskudd på nærmere vilkår tilbakeholdes eller avkortes ved overtredelser av pristilskuddsforskriften eller annet regelverk. Denne reaksjonsbestemmelsen er en direkte parallell til produksjonstilskuddsforskriftens § 12. Bestemmelsen har som formål å påvirke tilskuddsmottaker til å legge om til en lovlig drift samt å markere at staten ikke ønsker å støtte ulovlig virksomhet. Bestemmelsen er viktig for å sikre at samfunnets fellesmidler forvaltes på en forsvarlig måte. Etter departementets oppfatning bør regelen derfor gjelde generelt for alle tilskuddsordninger. Liknende reaksjonsbestemmelser finnes også allerede i dagens forskrift om tilskudd til kjøttproduksjon 9 tredje ledd, forskrift om distriktstilskudd til fjørfeslakt § 8 tredje ledd og forskrift om distriktstilskudd til eggproduksjon 9 første ledd.

Etter utkastet kan det fattes vedtak om tilbakeholdelse eller avkorting dersom mottaker i henhold til Statens landbruksforvaltning eller særlovsmyndighets vedtak driver eller har drevet i strid med forskriften eller annet regelverk for jordbruksvirksomhet eller håndtering av jordbruksvarer. Selv om det kan tenkes unntak, vil *regelverk for jordbruksvirksomhet* knytte seg til produsentens gårdsdrift, mens *regelverk for håndtering av jordbruksvarer* knytter seg til omsetningsleddets virksomhet. Dette fordi det ikke er naturlig å kalle den virksomhet som foregår hos omsetningsleddet for "jordbruksvirksomhet". En slik tilnærming får ingen vesentlig betydning for reaksjonsmåten, men kan innebære at regelverksbruddet må relateres til om det er produsent eller omsetningsledd som har begått overtredelsen. For produsenten vil for eksempel dyrevernlovgivningen være å anse som en del av regelverket som kontrollerer jordbruksvirksomheten, mens det for omsetningsleddets del vil innebære brudd på bestemmelser knyttet til håndteringen av jordbruksvarer.

Den alminnelige hovedregelen er at brudd på pristilskuddsforskriften kun skal møtes med reaksjoner hjemlet i denne forskriften, mens brudd på særlovgivning kun skal møtes med reaksjoner hjemlet i særlovgivningen. Det er kun ved grove og/eller gjentatte brudd på særlovgivning at reaksjoner med hjemmel i annet regelverk, herunder pristilskuddsforskriften og formidlingsforskriften, bør vurderes. Når det gjelder produsenters brudd på regelverk knyttet til jordbruksvirksomheten, vil det dessuten som oftest være mest naturlig å benytte reaksjonshjemmelen i produksjonstilskuddsforskriften. Imidlertid vil det både overfor produsenter og omsetningsledd være nødvendig å ha en åpning for reaksjoner ved regelverksbrudd også i pristilskuddsforskriften ut fra prinsipielle hensyn.

Det må settes en ytre ramme for hvilke brudd på regelverk som kan føre til tilbakeholdelse eller avkorting. Departementet mener at overtredelse av regelverk som har nær tilknytning til produsentens utøvelse av jordbruksdrift eller omsetningsleddets håndtering av jordbruksvarer, med rimelighet bør kunne medføre avkorting i utbetalingen. Som hovedregel vil dette omfatte regelverk underlagt Landbruks- og matdepartementet og de underliggende etater. Unntaksvis vil imidlertid også regelverk underlagt andre forvaltningsorganer kunne være relevant, se nærmere nedenfor.

Det må presiseres at utøvelse av jordbruksdrift eller håndtering av jordbruksvarer må være det karakteristiske for regelverksbruddet. Slik unngår man at regler som ”tilfeldigvis” også gjelder for virksomheten uforholdsmessig benyttes som grunnlag for avkorting. For eksempel vil regelverk som kun regulerer tilskuddsmottakers forretningsvirksomhet ikke kunne gi grunnlag for reaksjoner. Brudd på HMS-regler (helse, miljø- og sikkerhetsregler) og arbeidsmiljøloven vil således ikke kunne gi grunnlag for tilbakeholdelse eller avkorting, samtidig som brudd på miljøregelverk normalt vil kunne medføre slike konsekvenser. På samme måte vil brudd på skatte- eller regnskapslovgivningen ikke være relevante, mens brudd på dyrevelferds- og mattrygghetslovgivningen vil kunne være det. Det er imidlertid en viktig presisering at brudd på mattrygghetslovgivningen må ha en sammenheng med hva pristilskuddet knytter seg til. Nærhetskriteriet vil kunne vurderes ulikt avhengig av om forholdet knytter seg til produsent eller omsetningsledd. For eksempel vil det for frakttilskudd slakt bare være naturlig å avkorte pristilskudd på grunnlag av forhold som knytter seg til inntransporten og forhold i slaktelinjen. Det vil derimot være mindre naturlig å avkorte på grunnlag av forhold som knytter seg til foredlingsprosessen.

Når det er konstatert regelverksbrudd, legges det opp til at Statens landbruksforvaltning kan treffe vedtak om tilbakeholdelse eller avkorting. Det er departementets klare intensjon at i de tilfeller der det foreligger brudd på regelverk underlagt andre forvaltningsorganers ansvarsområde, vil være den aktuelle særlovsmyndigheten som skal ha det endelige ansvaret for tolkningen av regelverket. Uten denne presiseringen ville man kunne risikere at to ulike forvaltningsorganer kommer til forskjellige resultater basert på samme faktum i en enkeltsak.¹⁹ Når det fra ansvarlig myndighet først foreligger et vedtak om regelverksbrudd, kan Statens landbruksforvaltning således ut fra forholdene treffe vedtak om reaksjoner i samsvar med utkastets § 12 annet ledd.

Utkastet legger opp til en totrinns reaksjonssystem. Den mildeste reaksjonsformen er tilbakeholdelse. Tilbakeholdelse av tilskuddsmidler iverksettes inntil regelverksbruddet opphører, og skaper således et oppfyllellespress. Bestemmelsen kan derfor benyttes selv om mottaker var i god tro.

Er det derimot ved overtredelsen av regelverket utvist grov uaktsomhet eller forsett, foreslås at hele eller deler av tilskuddet kan avkortes. Dette kan for eksempel bli aktuelt i situasjoner hvor mottaker har brutt dyrevernsloven. Bakgrunnen for denne avkortingsadgangen er at det ville gitt en dårlig signaleffekt dersom det for eksempel blir utbetalt statlig tilskudd til produsent for dyr som er nødslaktet som følge av mishandling eller vanskjøtsel. For å skape forutsigbarhet, klare skillelinjer til annet regelverk og for å lette saksbehandlingen, bør avkorting av tilskudd som hovedregel forbeholdes grove og eller gjentatte regelverksbrudd, som nevnt ovenfor. Dersom avkortingen skal ha en allmennpreventiv effekt må grovheten knyttes til skyld og ikke til følgen av bruddet. Det stilles heller ikke krav til identifisering av overtrederen, kun at det foreligger et forhold som

---

¹⁹ Jf. tilsvarende problemstilling under kap. 4.8.

knytter seg til selve driften. Dette fremkommer gjennom begrepet "mottaker", som i seg selv er personnøytralt.

I avkortingsstilfellene skal det foretas en konkret skjønnsmessig vurdering av avkortingsbeløpets størrelse. I vurderingen vil graden av skyld, overtredelsens varighet og størrelsen på urettmessig beløp være relevant. Avhengig av hvor alvorlig regelverksbruddet er i pristilskuddssammenheng, kan Statens landbruksforvaltning avkorte tilskuddsbeløpet helt eller delvis. Selv om et regelverksbrudd isolert sett kan oppfattes som svært alvorlig etter spesiallovgivningen, er det ikke gitt at bruddet gir like sterk grunn til reaksjon i pristilskuddssammenheng. Hvor stor reduksjonen skal være, må vurderes ut fra Statens landbruksforvaltnings ståsted som tilskuddsforvalter. Etter forholdene vil det være adgang til å kreve tilbakebetalt et større beløp enn det selve feilutbetalingen skulle tilsi. Imidlertid må avkortingsbeløpet alltid stå i forhold til overtredelsens alvorlighetsgrad. En annen viktig begrensning er at det ikke kan foretas avkorting i tilskuddsbeløp som skriver seg fra tidspunktet før regelverksbruddet fant sted.

4.14.5 Innkreving

I utkastets § 13 reguleres innkreving av tilbakebetalings- og/eller avkortingsbeløp. Bestemmelsen har også regler om forsinkelsesrenter. Feilutbetalings- og avkortingsbeløp kan kreves tilbakebetalt eller motregnes i senere tilskuddsutbetalinger. Departementet foreslår også å gjøre mottakers krav på pristilskudd tilgjengelig for motregning overfor andre offentlige myndigheter. Bestemmelsen finnes i forslaget § 13 annet ledd.

Motregning forutsetter at kravene utspringer av mottakers jordbruksvirksomhet eller håndtering av jordbruksvarer. Dersom kravet utspringer av virksomheten innenfor samme økonomiske enhet, vil det være grunnlag for motregning etter bestemmelsen. Ettersom tilskuddsmyndighetene uansett har hjemmel til å redusere tilskuddet helt eller delvis gjennom avkorting, mener departementet at tilskuddet også bør kunne stilles disponibelt for motregning.

Det forvaltningsorgan som har et krav de ønsker å benytte til motregning, må henvende seg til Statens landbruksforvaltning med en vurdering av tilknytningen mellom kravene og en henstilling om at motregning foretas. Mottaker av pristilskudd må også informeres om at en slik henvendelse er gjort. Dersom grunnlag for motregning foreligger, utbetales ikke pristilskudd i den grad det dekker kravet. Dersom kravet er større enn pristilskuddet, må det vurderes om en skal motregne også i senere utbetalinger.

I forslag til ny forskrift § 13 tredje ledd hjemles adgangen til å kreve renter. Forsinkelsesrenten har to formål: Den skal dels kompensere for kreditors tap ved ikke å få betaling i rett tid og dels gjøre det mindre attraktivt å misligholde forpliktelsen, slik at det skapes et betalingspress. Departementet foreslår at det ikke kreves forsinkelsesrente i de tilfeller hvor mottaker var i aktsom god tro om feilutbetalingen. I slike tilfeller vil mottakeren ikke være klar over misligholdet, og det vil derfor ikke fremstå som rimelig å kreve tilbakebetaling utover det vedkommende har fått for mye.

Der mottaker *ikke* var i aktsom god tro, bør det derimot kunne kreves forsinkelsesrenter. Begrunnelsen for regelen er at mottaker her burde forstått at krav kunne bli fremsatt. Ordningen vil dermed kunne stimulere til at mottaker kontrollerer utbetalingen nøyere. Ved simpel uaktsomhet foreslås det at det kan kreves renter fra det tidspunktet tilbakebetalingskravet er kommet frem til mottaker. Der mottaker har utvist grov uaktsomhet eller forsett, kan det kreves renter fra utbetalingstidspunktet. Det vil si at renter løper i en periode før mottaker visste om at han måtte betale tilbake tilskudd. På denne måten gjør man det lite attraktivt å ta sjansen på å beholde et uberettiget beløp inntil det eventuelt blir krevd tilbake. Selv om dette i enkelte tilfeller kan ramme hardt, mener departementet at mottaker ikke har beskyttelsesverdige interesser der det er mye å legge vedkommende til last.

For å skape betalingspress er det nødvendig at rentefoten er høyere en alminnelig markedsrente. Departementet mener derfor at renten bør settes tilsvarende forsinkelsesrenten, som pr. i dag utgjør 12,75 %. I praksis er det imidlertid viktig at forvaltningen kan vise smidighet ved for eksempel å utarbeide en nedbetalingsplan i rater, særlig der beløpet er stort.

4.15 Administrasjon, dispensasjon og klage

I forslag til ny samleforskrift for pristilskudd er det, som i gjeldende forskrifter, Statens landbruksforvaltning som forvalter pristilskuddsordningene og derfor kan gi nærmere retningslinjer for praktiseringen av de ulike forskriftene. Det vil bli utarbeidet rundskriv knyttet til alle sektorene: egg, slakt, melk, ull og korn.

I forslag til ny forskrift § 15 åpnes det for at Statens landbruksforvaltning i "særlige tilfeller" kan dispensere fra forskriftens bestemmelser. Dispensasjonsadgangen er, som i gjeldende forskrifter, ment som en sikkerhetsventil og skal kun anvendes i helt spesielle tilfeller. En dispensasjon kan ikke gå ut over formålet med forskriften og skal fremdeles praktiseres strengt.

Det er ikke foreslått realitetsendringer i forhold til gjeldende rett når det gjelder adgangen til å påklage vedtak fattet i medhold av pristilskuddforskriften, jf. kap. 3.4. Vedtak fattet i medhold av forskriften, herunder vedtak om utbetaling av pristilskudd, kan påklages til Landbruks- og matdepartementet i henhold til bestemmelsene i forvaltningsloven.

5 FORSLAG TIL FORSKIFT OM FORMIDLING AV PRISTILSKUDD

5.1 Innledning

Dagens system med utbetaling av de fleste pristilskudd gjennom omsetningsleddene sammen med betalingen for varen, er en ordning som etter departementets vurdering fungerer godt i praksis. Det tas derfor sikte på å videreføre gjeldende rett på de fleste punkter.

De gjeldende forskriftene for pristilskuddsordningen regulerer imidlertid i varierende grad forholdet til tilskuddsformidler. Riksrevisjonen foretok i 2003 en gjennomgang av Statens landbruksforvaltnings forvaltning av pristilskuddene. I rapporten ble det påpekt at omsetningsleddene utfører viktige oppgaver for forvaltningen av pristilskuddene, herunder utbetaling til produsentene. Derfor bør omsetningsleddenes plikter og rettigheter reguleres tydelig i forskrift eller avtaler.

Under arbeidet med oppfølgingen av Riksrevisjonens rapport vurderte departementet det som lite hensiktsmessig å formalisere forholdet til tilskuddsformidlere gjennom avtaler med de enkelte omsetningsledd. I stedet ble det innført en forskriftshjemmel i jordlova § 18²⁰ til å regulere tilskuddsformidlernes rolle. Lovgiver la imidlertid til grunn at tilskuddsformidling er en frivillig ordning for omsetningsleddene og krever derfor ikke hjemmel i lov. De omsetningsleddene som ønsker å ta del i ordningen, er imidlertid forpliktet til å utføre de oppgavene de blir pålagt ved forskrift.

Utkastet til forskrift skal regulere formidling av alle tilskudd som omfattes av forskrift om pristilskudd i landbrukssektoren. Forslaget innebærer en kodifisering og klargjøring av dagens praksis for formidling av tilskudd gjennom omsetningsledd. I tillegg innebærer forslaget enkelte endringer. Departementet ønsker blant annet på sikt å fjerne ordningen med at tilskuddsmidler blir utbetalt a konto, se kap. 5.4.

5.2 Formål og virkeområde

Formålet i forskriftsutkastet § 1 er å sikre at utbetaling av pristilskudd i landbrukssektoren skjer på en forsvarlig måte innenfor mest mulig kostnadseffektive rammer. Dette er i tråd med det administrative regelverket for økonomistyring i staten som har som formål å sikre at statlige midler brukes og inntekter oppnås i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger, at fastsatte mål og resultatkrav oppnås, at statlige midler brukes effektivt og at statens materielle verdier forvaltes på en forsvarlig måte.²¹

---

²⁰ Jf Ot.prp. nr. 75 (2005-2006) Om lov om endringer i jordlova mv.

²¹ Reglement for økonomistyring i staten § 1.

Forskriften regulerer forholdet til omsetningsledd som formidler jordbruksavtalefastsatte tilskudd sammen med utbetaling av pris på jordbruksvarer til produsenten. Begrepet omsetningsledd er definert i utkastets § 3 første ledd; ”*Med omsetningsledd menes i denne forskrift foretak som kjøper egg, slakt, melk, ull og korn fra produsent, for videre bearbeiding eller salg, samt foretak som tilvirker mel og andre cerealprodukter eller kraftfôr.*” Denne definisjonen er identisk med definisjonen gitt i utkast til forskrift om pristilskudd i landbrukssektoren § 2 annet ledd. I tillegg inneholder annet ledd en presisering av hvilke eggpakkerier som kan være tilskuddsformidlere. Dette samsvarer med hvilke eggpakkerier som kan motta frakttilskudd i henhold til forslag til ny samleforskrift om pristilskudd § 3 annet ledd.

5.3 Grunnvilkår

5.3.1 Innledning

Gjennom utkastet til en ny forskrift om formidling av pristilskudd ønsker departementet å formalisere de krav som gjelder for at et omsetningsledd skal få adgang til å formidle statlige tilskudd. Som et viktig ledd i denne prosessen ønsker departementet å tydeliggjøre at omsetningsleddene må oppfylle visse grunnvilkår for å kunne få ta del i tilskuddsformidlingen. Bakgrunnen for dette er at departementet ønsker å sikre at tilskuddene formidles av seriøse aktører innenfor de respektive bransjene.

Grunnvilkårene fremgår av forskriftsutkastets § 4 første ledd. Her foreslås det fire kumulative grunnvilkår som må være oppfylt før et omsetningsledd skal kunne få formidle pristilskudd til de produsentene det mottar jordbruksvarer fra. Vilråene knytter seg ikke bare til selve tilskuddsformidlingen, men også til virksomhetens lovlighet og egnethet innenfor de standarder som gjelder på de ulike sektorene. Bestemmelsen er ment som en videreføring av de godkjenningsordninger som allerede finnes i dag, se nærmere under kap. 3.6.

Departementet ønsker å presisere at forslaget ikke vil innebære noe krav om ny godkjenning for de omsetningsledd som i dag er godkjent som tilskuddsformidler. De omsetningsledd som er godkjent av Statens landbruksforvaltning i samsvar med dagens forskriftskrav eller forvaltningspraksis, må ikke be om ny godkjenning etter den nye forskriften. Likeledes vil omsetningsleddene som i dag er gitt rett til å opptre som tilskuddsformidler i ordningene der det ikke finnes formelle godkjenningsordninger i gjeldende rett, heller ikke måtte søke om godkjenning. Nye omsetningsledd som ønsker å opptre som tilskuddsformidler, må imidlertid godtgjøre at de oppfyller vilråene i forskriften.

Det forventes at alle omsetningsledd som opptre som tilskuddsformidlere til en hver tid oppfyller de grunnvilkår som formidlingsforskriften stiller. Dersom et omsetningsledd ikke lenger oppfyller kravene, kan Statens landbruksforvaltning trekke tilbake retten til å formidle tilskudd med hjemmel i utkastets § 8 annet ledd, se nærmere under kap. 5.6.

Av siste ledd fremgår det at Statens landbruksforvaltning kan fastsette nærmere vilkår for tilskuddsformidling. Statens landbruksforvaltning vil således kunne fastsette nærmere godkjenningskrav for omsetningsledd som ønsker å formidle tilskudd i de ulike ordningene.

5.3.2 *Krav om nødvendige tillatelser og registreringer*

Som nevnt ovenfor under kap. 4.5.1, vil det allerede i forskriftenes bruk av begreper som for eksempel "slakteri" og "meieri" ligge en presumpsjon om at virksomheten også i dag må inneha den nødvendige autorisasjon for å drive den aktuelle virksomheten. Et forskriftsfestet krav om at tilskuddsformidler må inneha alle nødvendige tillatelser og offentlige registreringer innenfor den type virksomhet foretaket driver, innebærer for de fleste ordningene dermed kun en kodifisering og klargjøring av dagens praksis jf. kap. 3.7.

Forskriften stiller ikke i seg selv noen materielle krav til godkjenning. Regelen knytter seg opp til den særlovgivning som måtte gjelde for den type selskapsform omsetningsleddet er organisert etter, og den type virksomhet som drives. Det avgjørende etter forskriften er om særlovsmyndighetene har gitt alle nødvendige tillatelser. Før omsetningsleddet kan delta i tilskuddsformidlingen må det derfor fremlegges dokumentasjon for at slike tillatelser er innhentet.

Alle omsetningsledd som tar del i tilskuddsformidlingen vil være registreringspliktige foretak. Foretaksregisterloven lister opp en rekke organisasjonsformer med registreringsplikt i Foretaksregisteret.²² Enkelt sagt gjelder registreringsplikten alle organisasjonsformer der ansvaret er begrenset og alle organisasjonsformer som driver næringsvirksomhet, samt enkeltpersonsforetak som driver varesalg ("*handel med innkjøpte varer*").

Alle omsetningsledd som håndterer jordbruksprodukter må videre forholde seg til Mattilsynets virksomhetskrav. Mattilsynet gjennomfører inspeksjoner og fører tilsyn med all produksjon, bearbeiding og omsetning av produktene.

Den som vil starte opp eller forandre en eksisterende næringsmiddelvirksomhet, skal på forhånd melde fra om dette til Mattilsynet i det distriktet virksomheten skal finne sted. Mattilsynet registrerer da virksomheten. De fleste former for omsetning av mat krever også egen godkjenning og autorisering²³ fra Mattilsynet. Ved godkjenning av nye virksomheter må virksomhetene tilfredsstillere nærmere krav til lokaler, innredning, utstyr, rutiner, egenkontroll mv. Uansett om det foreligger en meldeplikt eller krav til godkjenning, skal virksomheten ha passende lokaler og utstyr, samt systematisk egenkontroll.

---

²² Kfr. lov om registrering av foretak av 21. juni 1985 nr 78 § 2-1.

²³ I dagens regelverk bruker man en delt begrepsbruk: "godkjenning" gis for virksomheter med begrenset kapasitet som kun opererer på innenlandsmarkedet, mens "autorisasjon" er det vanligste for norske næringsmiddelvirksomheter og dertil påkrevd for virksomheter som opererer innen hele EU/EØS-området. Når EUs nye hygienepakke implementeres, vil man gå bort fra denne begrepsbruken og kun bruke "godkjenning".

Om det foreligger meldeplikt eller krav til å innhente godkjenning eller autorisasjon, vil bero på virksomhetens art. Eggpakkeriene er for eksempel ikke underlagt et godkjenningskrav. Disse foretar ikke noen bearbeiding av råvarene, og hele egg er heller ikke å anse som en lettbederverlig vare. Meierier og slakterier er på den annen side underlagt krav om formell autorisasjon og godkjenning fra Mattilsynet. I den forbindelse må de oppfylle detaljerte krav til blant annet hygiene og dyrevelferd. Mattilsynet fører oppdaterte lister over autoriserte eller godkjente norske næringsmiddelvirksomheter.

I 2004 kom det felles hygieneregler for hele EU området.²⁴ EU forordningene 852/2004, 853/2004 og 854/2004 blir omtalt som "hygienepakken". Disse reglene vil også bli implementert i norsk regelverk, tidligst 1. desember 2008. I hygienepakken fremgår det at alle virksomheter som håndterer animalske produkter (med noen få konkrete unntak) skal godkjennes for å drive lovlig.²⁵ Med hygienepakken innføres en "totrinns" godkjenningsordning, der det først kan gis en betinget godkjenning av Mattilsynet slik at virksomheten kan komme i gang, før endelig godkjenning kan gis. Dette innebærer en noe mer pragmatisk og fleksibel ordning enn den gjeldende godkjenningsprosedyren, der bl.a. planer må være forhåndsgodkjent. Bestemmelsene i hygienepakken etablerer forbud mot oppstart uten at godkjenningen er på plass, og henviser til at godkjenning bare kan gis etter at myndighetene har vært på stedet og utført kontroll.²⁶

5.3.3 *Krav til produksjonsapparat*

De omsetningsleddene som faller inn under forskriftens virkeområde håndterer svært ulikeartede jordbruksvarer, og foretakenes omfang kan strekke seg fra små familiebedrifter til store konserner. Som et minstekrav til virksomheten foreslås det en generell regel i § 4 første ledd nr. 2 om at omsetningsleddet må ha et produksjonsapparat som er "egnet" til håndtering av de jordbruksvarene det kan gis tilskudd for.

Vilkåret om egnethet overlapper til dels kravet under § 4 nr. 1 om nødvendige tillatelser, men vil ha selvstendig betydning der det foreligger konkrete driftsmessige forhold som gjør bedriften uegnet til å håndtere de råvarene som mottas, selv om det er innhentet alle nødvendige tillatelser fra særmyndighet. Departementet mener at en slik skranke vil

---

²⁴ Forordning (EF) nr. 852/2004 (H1), forordning (EF) nr. 853/2004 (H2) og forordning (EF) nr. 854/2004 (H3). Dette regelverket har en nær sammenheng med forordning (EF) nr. 178/2002 (Food Law), implementert i Norge som matloven, og forordning (EF) nr. 882/2004 (kontrollforordningen). Nærmere informasjon om hygienepakken finnes på Mattilsynets hjemmesider.

²⁵ Se forordning (EF) nr. 853/2004 (H2) artikkel 4.

²⁶ De nye hygienebestemmelsene legger ansvaret for mattrykgheten over på næringsmiddelvirksomhetene, mens Mattilsynet kun fører tilsyn med at regelverket etterleves. Egenkontroll basert på prinsippene i HACCP skal gjelde alle virksomheter, unntatt i primærproduksjonen. Hygienepakken er nyskapende i den forstand at man har gått bort fra detaljerte virksomhetskrav og over i et mer skjønnsbasert system, der det er opp til den nasjonale kontrollmyndighetene å vurdere hva som vil være tilfredsstillende tiltak i den enkelte virksomhet. Forordningene pålegger imidlertid de nasjonale myndighetene å oppfordre bransjene til å utarbeide nasjonale retningslinjer (bransjeveiledere) for god hygienep praksis og for tilpasning av HACCP-prinsippene. HACCP er en systematisk metode for å analysere matprosesser, fastslå mulige farer og utpeke de kritiske kontrollpunkter som er nødvendig for å sikre trygg mat.

kunne bidra til å sikre at pristilskuddene formidles av seriøse aktører som er i stand til å ivareta produsentenes interesser i å få brakt varene ut i markedet på en forsvarlig og kostnadseffektiv måte. Det legges til grunn at bestemmelsen vil kunne benyttes i tilfeller der det finnes konkrete sider ved omsetningsleddets drift som gjør det uegnet til å håndtere produsentenes varer. Kravet vil dermed kunne ha selvstendig betydning i tilfeller der produksjonsapparatet avviker fra hva som er vanlig i bransjen, for eksempel rådende bransjenormer eller der Statens landbruksforvaltning ser behov for å fastsette nærmere godkjenningskrav.

Et slikt eksempel finner vi på ullområdet. Ullstasjoner er i dag underlagt detaljerte godkjenningskrav knyttet til produksjonsapparatet og gjennomføring av ullklassifiseringen. Etter dagens forskrift om tilskott til norsk ull er det blant annet satt krav om at ullstasjonen må ha minst en godkjent klassifisør²⁷ blant personalet. Videre må ullstasjonen minst ha én ullpresse og tilfredsstillende vekter for vareomsetning. Det kreves også at ullstasjonene klassifiserer all ull i samsvar med de fastsatte ullklasser og holder de ulike kvalitetsklassene atskilt på lager. Utkastet til ny forskrift om formidling av pristilskudd er ikke ment å innebære en realitetsendring av disse godkjenningskravene. Det er en avgjørende forutsetning for formidlingen av pristilskuddene at ullstasjonen har et produksjonsapparat som etter Statens landbruksforvaltnings vurdering er å anse som egnet for klassifisering av ull. I dagens forskrift er det også stilt krav om at ullstasjonen må inneha et separat rom for klassifisering av ull. Dette er et HMS-krav som i utgangspunktet ikke knytter seg til kvaliteten på ulla eller andre forhold som berører tilskuddsformidlingen. Det er således ikke naturlig å videreføre dette kravet som et allminnelig vilkår for godkjenning av ullstasjoner. Det nærmere innholdet av godkjenningskravene innenfor de ulike sektorene vil kunne gis av Statens landbruksforvaltning i rundskriv eller eventuelt fastsettes i særfor skrifter med hjemmel i utkastets § 4 siste ledd.

Et annet eksempel på anvendelse av i § 4 første ledd nr. 2 er der det i formålene til de enkelte ordningene fremgår hensyn som etter omstendighetene kan legge ytterligere krav på produksjonsapparatet utover Mattilsynets virksomhetskrav knyttet til hygiene og dyrevelferd. Et slikt eksempel finner vi innenfor frakttilskuddsordningen for egg. Ett av formålene ved denne ordningen er å bidra til effektiv innfrakt, jf. gjeldende forskrift § 1. For at formålet skal kunne nås, må eggpakkeriene inneha et produksjonsapparat som er egnet til å sikre tilstrekkelig effektivitet i håndteringen av eggene. I dag er det således et krav etter gjeldende forskrift § 2 første ledd bokstav a) at ”*[p]akkeriet må være i stand til å drive regulær engrosforretning i egg og til å utføre alle de funksjoner som vanligvis tillegges en grossist, herunder sortering, pakking, lagring og distribusjon av egg.*”

5.3.4 Krav til synliggjøring av tilskuddet mv.

Etter utkastets § 4 første ledd nr. 3 er det et krav om at omsetningsleddet tydelig synliggjør tilskuddsrelaterte forhold på avregningen til produsent. I dette ligger et krav til at det på avregningen til produsent tydelig må fremgå hvor mye tilskudd produsenten er

---

²⁷ Klassifisørene må ha gjennomgått kurs i klassifisering arrangert av Fagtjenesten for ull for å bli godkjent.

berettiget på bakgrunn av leveransen. Videre må det tydelig opplyses om klageadgangen produsenten har, jf. utkast til pristilskuddsforskrift § 16. Det understrekes at kravet til synliggjøring eksisterer på samtlige sektorer i dag.

5.3.5 *Krav til rapportering*

I høringsutkastet § 4 første ledd nr. 4 fastsettes det krav om at tilskuddsformidler er forpliktet til å sende inn nødvendige leveransedata i den form som kreves innenfor de rapporteringssystemer som Statens landbruksforvaltning benytter. Utkastet innebærer ikke noen realitetsendring i forhold til gjeldende rett. Dagens rapporteringsrutiner, slik de er beskrevet i kap. 3.7, vil således bli videreført under den nye forskriften. Hvilke krav som stilles til rapportering vil for øvrig endres i takt med utviklingen av Statens landbruksforvaltnings fagsystemer for rapportering av leveransedata.²⁸

5.4 Tilskuddsformidling og a konto-utbetalinger

Landbruks- og matdepartementet tar sikte på å videreføre utbetalingen av de fleste pristilskuddene gjennom omsetningsleddene sammen med oppgjøret for varen. Etablerte rutiner for innrapportering og kontroll vil derfor i store trekk videreføres.

Som beskrevet ovenfor i kap. 3.7, har man for noen av pristilskuddsordningene innført en a konto-ordning, der tilskuddsformidler kan få forskuttert tilskuddsmidler som skal videreformidles til produsentene påfølgende måned. Bakgrunnen for denne ordningen er at kvalitetssikring og kontroll av innsendt leveransedata kan ta noe tid, slik at det i systemet kan ligge et etterslep mellom utbetaling til produsenten og refusjon fra Statens landbruksforvaltning på ca. to måneder. For å avhjelpe tilskuddsformidlers likviditetsbelastning i denne perioden kan Statens landbruksforvaltning utbetale tilskuddsmidler a konto. Forskutteringsbeløpet er beregnet på bakgrunn av prognoser samt leveransedata fra den samme måneden i året før.

Statens landbruksforvaltning arbeider for tiden med utvikling av nye fagsystemer for innrapportering og behandling av leveransedata fra omsetningsleddene.²⁹ Fagsystemet for melk vil etter planen settes i drift i løpet av høsten 2008, mens fagsystemet for kjøtt og ull forventes ferdigstilt og satt i drift innen utløpet av 2009. I de nye fagsystemene er det etter planen lagt opp til nye rutiner for innrapportering, kontroll og utbetaling som langt på vei vil fjerne det lange etterslepet som finnes i dagens systemer.

For å kunne avvikle ordningen med a konto-utbetalinger har Statens landbruksforvaltning som mål å legge til rette for betydelige endringer i utbetalingsrutinene. For melk er det for

²⁸ Slike fagsystemer er i dag operative på kjøtt-, ull- og eggsektoren (Leveranseregisteret for slakt og EGGsys) – og under utvikling/endring på melke-, kjøtt- og ullsektoren.

²⁹ Grunn- og distriktstilskudd for kjøtt, distriktstilskudd for fjørfekjøtt, frakttilskudd for kjøtt, grunn- og distriktstilskudd for melk samt tilskudd til norsk ull.

eksempel planlagt daglige overføringer av leveransedata fra meieriene til forvaltningen. Mulighetene for utbetaling kort tid etter avsluttet periode ser derfor ut til å være til stede. I full drift forventes det at fagsystemet for melk vil kunne avregne meieriene til samme tid som meierienes produsentavregning foretas. Innenfor det eksisterende fagsystemet for kjøtt (herunder kjøtt og ull) er det de administrative oppgavene knyttet til overføring av data, kontroll, beregning og utbetaling av tilskudd som er mest tidkrevende. Gjennom et forbedret refusjonsopplegg fra Statens landbruksforvaltning kan prosessen forenkles og effektiviseres også her.

I fagsystemene legges det opp til at tilskuddsformidler utbetaler tilskudd og ber Statens landbruksforvaltning om refusjon av utlegg tidligere i prosessen. Dette kan gjøres for eksempel hver 14. dag, eventuelt hyppigere eller med lengre intervaller. Eventuelt kan tilskuddsformidler ha en viss frihet til selv å velge intervallene, noe som kan være aktuelt på grunn av sesongmessige variasjoner i leveranser. Forespørselen om refusjon kan være en enkel faktura, hvor det oppsummeres mengder og kroner innenfor de enkelte intervaller, men hvor det ikke rapporteres inn detaljerte opplysninger for hver enkelt tilskuddsmottaker. Refusjonen kan deretter skje umiddelbart etter mottak av faktura. Et slikt opplegg minner om dagens a konto-rutine, men der tilskuddsformidler fortløpende fakturerer sine tilskuddsutbetalinger, og hvor forvaltningens saksbehandlingstid minimeres.

Kontroll kan skje i ettertid, ved at tilskuddsformidler blir pålagt å rapportere inn detaljerte opplysninger pr. tilskuddsmottaker med regelmessige mellomrom. Statens landbruksforvaltning vil deretter kontrollere dette grunnlaget opp mot utbetalte refusjoner, og korrigere eventuelle avvik i påfølgende utbetaling.

Et sentralt mål i landbrukspolitikken er å forvalte tilskuddsordningene på en så kostnads-effektiv måte som mulig, slik at midlene i størst mulig grad kommer tilskuddsmottakerne (i hovedsak primærprodusentene) til gode. Samtidig må dette skje innenfor forsvarlige rammer for tilskuddforvaltning. Ved en bred utvikling av fagsystemer som kan håndtere tilskuddsmidler mer effektivt enn det som er gjennomførbart i dag, mener departementet at begrunnelsen for å opprettholde den særlig a konto-ordningen for noen ordninger ikke lenger vil være til stede. En vesentlig reduksjon av etterslepet mellom utbetaling og refusjon av utbetalte midler, slik det er lagt opp til, vil redusere tilskuddsformidlers likviditetsbehov tilsvarende. I en slik situasjon mener departementet det er naturlig at tilskuddsformidlers eventuelle behov for økt likviditet må vike for mer effektiv bruk av tilskuddsmidler gjennom reduserte transaksjonskostnader som følge av bortfall av a konto-utbetalinger.

Dagens a konto-ordning innebærer at midler som enten tilhører staten eller produsentene, utbetales til omsetningsleddene uten noen form for kreditorvern ved en eventuell konkurs hos sistnevnte. En avvikling av ordningen, hvor man i stedet går over til å refundere tilskuddsformidlers utlegg – slik det gjøres på øvrige sektorer – vil følgelig også føre til at denne risikoen i det alt vesentlige vil bortfalle.

Som en overgangsordning inntil de nye fagsystemene er på plass, foreslås det at Statens landbruksforvaltning skal kunne videreføre a konto-utbetalingene ut 2009 for de tilskuddsordninger som allerede har dette i dag. Overgangsordningen er nærmere formalisert i forskriftsutkastets § 13. Her fremgår det at Statens landbruksforvaltning kan forhåndsutbetale tilskudd tilsvarende én måneds samlet tilskuddsutbetaling fra omsetningsleddet til dets råvareleverandører.

Statens landbruksforvaltnings praksis innebærer at det i dag er satt som vilkår for a konto-utbetaling at omsetningsleddet har en nettoomsetning på kr 30 000 pr. måned.

Begrunnelsen for denne regelen har dels vært at små omsetningsledd kun forskutterer mindre beløp til tilskuddsmottaker slik at det foreligger et mindre behov for a konto-overføringer. Dels har beløpsgrensen vært satt for å sikre en viss økonomisk soliditet hos de tilskuddsformidlerne som mottar forskuddsbetaling. Slik departementet ser det, er beløpsgrensen isolert sett et mindre egnet virkemiddel til å vurdere økonomisk soliditet. En nettoomsetning av en viss størrelse gir ingen indikasjoner på om omsetningsleddets drift ellers foregår innenfor forsvarlige økonomiske rammer.

Videre mener departement at en beløpsgrense knyttet til månedlig omsetning kan være egnet til å skape uheldig konkurransevridning innenfor den enkelte bransje. For eksempel vil små, lokale foredlingsforetak i etableringsfasen vanskelig kunne oppnå samme likviditetsfordel som de etablerte virksomhetene av en viss størrelse. Selv om fortsatt a konto-utbetalinger er ment å være en overgangsordning, ser departementet viktigheten av å behandle alle aktører innenfor en sektor likt. På den bakgrunn foreslås det at beløpsgrensen avvikles med virkning fra forskriftens ikrafttredelse. Det understrekes imidlertid at også utkastets § 13 første ledd er en "kan-bestemmelse". Dette innebærer at Statens landbruksforvaltning kan nekte å forskuttere tilskuddsmidler dersom det foreligger konkrete omstendigheter som taler mot det. Statens landbruksforvaltning vil herunder kunne nekte a konto-overføringer til for eksempel omsetningsledd med dårlig økonomisk soliditet eller til tilskuddsformidlere som har misbrukt a konto-midler tidligere.

5.5 Opplysningsplikt og kontroll

I høringsutkastet § 6 foreslås det nærmere regler om opplysningsplikt og kontroll rettet mot omsetningsleddene i egenskap av å være tilskuddsformidlere. Bortsett fra at bestemmelsen er rettet mot omsetningsledd i stedet for tilskuddsmottakere, er ordlyden identisk med tilsvarende paragraf i utkastet til forskrift om pristilskudd § 10. Det vises derfor i sin helhet til omtalen av sistnevnte bestemmelse under kap. 4.13.

I de fleste tilfeller vil omsetningsleddene som formidler pristilskudd også være mottakere av egne tilskudd som omfattes av utkastet til samlet forskrift om pristilskudd, f.eks. ulike typer frakttilskudd. Statens landbruksforvaltning vil dermed kunne be om nødvendige opplysninger og foreta kontroll med hjemmel i denne forskriften. I utkastet til forskrift om pristilskuddsformidling er det imidlertid ikke noe *krav* om at omsetningsleddene må være

berettiget pristilskudd for å kunne opptre som tilskuddsformidlere. Den foreslåtte hjemmelen i høringsutkastet § 6 vil således kunne få selvstendig betydning i tilfeller der omsetningsleddet av ulike grunner ikke selv mottar pristilskudd.

5.6 Reaksjoner

Gjeldende forskrifter om pristilskudd regulerer i varierende grad forvaltningens reaksjonsmuligheter ovenfor tilskuddsformidler. De reaksjonsbestemmelsene som finnes er videre av ulik art, omfang og utforming. Som i utkastet til ny samleforskrift om pristilskudd, foreslår departementet en standardisering av reaksjonsbestemmelsene som gjelder overfor tilskuddsformidler jf. kap. 4.14.

Reaksjonsbehovet, enten det dreier seg om tilskuddsmottaker eller tilskuddsformidler, er i det vesentlige likeartet. Når det gjelder retting ved feilutbetalinger, renter og tilbakeholdelse av tilskudd, foreslår departementet identiske regler innenfor de to forskriftene. For nærmere redegjørelse vises det til kap. 4.14.2, 4.14.4 og 4.14.5.

I forslaget til ny samleforskrift om pristilskudd hjemles en adgang til avkorting av tilskudd ved feilutbetalinger eller overtredelse av regelverk. Tilsvarende bestemmelse foreslås ikke i tilskuddsformidlingsforskriften. I stedet foreslås, jf. utkastet § 8 annet ledd, at det ved gitte regelverksbrudd kan reageres med tilbaketrekking av retten til å formidle tilskudd (utestenging).

Årsaken til de ulike reaksjonsbestemmelsene er at det ikke kan avkortes i tilskudd som skal videreformidles til produsenter pga. forhold på omsetningsleddets side. Tilskuddet tilhører produsenten og ikke tilskuddsformidleren. Utestenging anses derimot som en egnet reaksjonsform overfor omsetningsledd som opptre som tilskuddsformidler. Utestenging kan skje for inntil tre år. Det anses som rimelig med en tidsavgrensing da utestenging kan få betydelige økonomiske konsekvenser for omsetningsleddene. Da utestenging er en streng reaksjonsform, mener departementet at dette som hovedregel må forbeholdes grove og/eller gjentatte regelverksbrudd.

5.7 Administrasjon, dispensasjon og klage

Ordningen med formidling av pristilskudd forvaltes av Statens landbruksforvaltning, som derfor kan gi nærmere bestemmelser for praktiseringen.

I forslag til ny forskrift § 10 åpnes det for at Statens landbruksforvaltning i "særlige tilfeller" kan dispensere fra forskriftens bestemmelser. Som ellers er en slik generell dispensasjonsadgang ment som en sikkerhetsventil og skal kun anvendes i helt spesielle tilfeller.

Vedtaket fattet i medhold av forskriften kan påklages til Landbruks- og matdepartementet i henhold til bestemmelsene i forvaltningsloven.

6 FORSLAG TIL FORSKRIFT OM PRISUTJEVNINGSBELØP PÅ KRAFTFÔR

Ettersom bestemmelsene som omhandler pristilskudd i forskrift om prisnedskrivings-tilskudd, matkorntilskudd og prisutjevningssbeløp på kraftfôr under markedsordningen for korn foreslås flyttet inn i en samleforskrift, står man igjen med regelen om prisutjevningssbeløpet i forskriftens § 5. Departementet foreslår derfor å gi en egen forskrift om prisutjevningssbeløp på kraftfôr og råvarer til kraftfôr. Det er ikke foreslått materielle endringer i regelverket, men departementet har funnet det hensiktsmessig å foreslå noen språklige justeringer.

I gjeldende forskrift § 1 tredje ledd angis formålet med prisutjevningssbeløpet. Formålet foreslås videreført i forslaget til ny forskrift § 1. Bestemmelsen foreslås også utvidet med en definisjon av begrepet kraftfôr. Begrepet defineres i gjeldende regelverk, men departementet finner ikke grunnlag for å opprettholde en egen bestemmelse med definisjoner når det kun står igjen ett begrep som må legaldefineres.

Når det gjelder dagens forskrift § 5 om prisutjevningssbeløpet, foreslås også denne videreført uten materielle endringer. Bestemmelsen foreslås imidlertid delt opp, slik at den administrative delen av bestemmelsen (gjeldende § 5 siste ledd) flyttes til forslaget § 4.

Forslagets § 3 regulerer opplysningsplikt og kontroll, og er en videreføring av de bestemmelser departementet mener er nødvendig for å kunne forvalte prisutjevningssbeløpet på forsvarlig måte. Regler om administrasjon, dispensasjon og klage følger av forslaget § 4, og er en videreføring av gjeldende forskrift § 5 siste ledd, § 10 og § 12. Dagens henvisning til straffebestemmelsen i lov om kornforvaltning m.v. foreslås også tatt ut. Straffeansvaret følger direkte av loven og er således ikke nødvendig. Endringen innebærer ikke noen materiell endring.

7 IKRAFTTREDELSE OG ENDRING AV ANDRE FORSKRIFTER

Ved forskriftenes ikrafttredelse 1. januar 2009 oppheves følgende forskrifter:

- forskrift 11. desember 2002 nr. 1591 om distriktstilskudd til eggproduksjon
- forskrift 29. februar 2000 nr. 204 om distriktstilskudd for fjørfeslakt
- forskrift 29. september 1998 nr. 986 om tilskudd til kjøttproduksjon
- forskrift 26. august 1999 nr. 965 om tilskott til mjølkeproduksjon
- forskrift 12. juni 1997 nr. 599 om tilskott til norsk ull

- forskrift 26. november 1998 nr. 1092 om frakttilskudd for egg og krav til godkjenning av eggpakkerier
- forskrift 8. januar 1998 nr. 16 om frakttilskott på slakt
- forskrift 23. mai 2001 nr. 548 om frakttilskuddsordninger for korn og kraftfôr under markedsordningen for korn
- forskrift 8. juli 2004 nr. 1122 om prisnedskrivningstilskudd, matkorntilskudd og prisutjevningsbeløp på kraftfôr under markedsordningen for korn.

For øvrig gjøres det også en oppdatering av en henvisning i forskrift 21. juli 2004 nr. 1131 om erstatning etter offentlige pålegg og restriksjoner i plante- og husdyrproduksjon § 18.

8 ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSER

Forslagene til ny samlet forskrift om pristilskudd samt forskrift om formidling av slike tilskudd, innebærer i hovedsak en videreføring av gjeldende regler om pristilskudd innenfor en rekke sektorer i jordbruket. De økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget vil følgelig være begrenset. Forslaget innebærer imidlertid en betydelig forenkling ved at ni forskrifter samles og systematiseres innenfor to hovedforskrifter som regulerer ulike sider av tilskuddsforvaltningen.

En strukturell modernisering av regelverket for pristilskudd vil medføre at bestemmelser får endret utforming og plassering. For eksempel vil en rekke bestemmelser som berører soner, satser og utmåling av tilskudd flyttes inn under jordbruksavtalen. Selv om en ren flytting av regler i seg selv er en rendyrking av dagens tosporede system for tilskuddsforvaltning i jordbruket (dvs. forskrift og jordbruksavtale), innebærer høringsutkastet også en harmonisering av forskriftene på de ulike områdene. Dette vil i seg selv kunne medføre mindre materielle endringer ut over det som er særlig omtalt ovenfor. Gevinsten er imidlertid en større grad av likebehandling mellom sektorene. Det understrekes for ordens skyld at forslaget ikke får følger for de tilskuddssatser som er fastsatt i eller i medhold av jordbruksoppgjøret.

Departementet mener at et ajourført og oversiktlig regelverk vil kunne gi administrative besparelser knyttet til forvaltningen av pristilskuddsordningene. En harmonisering av en rekke av bestemmelsene i dagens forskrifter vil videre på sikt kunne åpne for forenkling av visse administrative rutiner, som for eksempel et mer ensartet "godkjenningssystem" for de omsetningsleddene som ønsker å opptre som formidlere av pristilskudd.

For brukerne av regelverket innebærer forslaget først og fremst en klargjøring av de reglene som eksisterer i dag, enten disse befinner seg i forskriftene, jordbruksavtalen eller i Statens landbruksforvaltnings rundskriv eller annen forvaltningspraksis. Innenfor de ulike områdene vil tilskuddsmottakerne og -formidlerne fortsatt kunne forholde seg til den sektorspesifikke informasjonen som Statens landbruksforvaltning utgir i dag, hovedsaklig i form av rundskriv og annet informasjonsmateriell. Et sentralt formål med revisjonen er

likevel at brukerne i større grad enn før vil kunne forutberegne sin tilskuddsmessige rettsstilling ut fra bestemmelser i forskrift eller jordbruksavtale. Når det for eksempel gjelder beregning av *størrelsen* på tilskuddet i det enkelte tilfellet, vil dette som hovedregel kunne leses direkte ut av den til enhver tid gjeldende jordbruksavtale. For *rammene* rundt selve tilskuddstildelingen ellers, herunder grunnvilkår og mulige reaksjonsformer, er det intensjonen at dette skal fremgå av de hovedforskriftene som det er redegjort for over.

Forskriftsrevisjonen berører som nevnt ikke størrelsen på tilskuddssatsene, og antas å ha begrensede økonomiske konsekvenser for øvrig. Det understrekes at Statens landbruksforvaltning, uavhengig av departementets forslag, arbeider med å utvikle fagsystemer for rapportering av tilskuddsrelaterte data innenfor de ulike tilskuddsordningene. I den grad det er behov for å forsere dette arbeidet som følge av departementets forslag om å avvikle ordningen med a konto-utbetalinger (jf. kap. 5.4), legges det til grunn at eventuelle økonomiske konsekvenser av dette håndteres på vanlig måte gjennom Landbruks- og matdepartementets årlige tildelingsbrev til Statens landbruksforvaltning. Status for utviklingen av fagsystemene tilsier imidlertid at det uansett ikke er mulig å avvikle a konto-utbetalingene fra forskriftenes foreslåtte ikrafttredelsestidspunkt den 1. januar 2009.